

Tisdagen den 25 mars

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

§ 1 Meddelande om interpellationssvar

1979/80:161 om regeringens syn på viss skogsplantering i Israel

Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Med hänvisning till riksdagsordningens 6 kap. 1 § vill jag meddela att jag ej kommer att besvara interpellationen av Evert Svensson om regeringens syn på viss skogsplantering i Israel inom den angivna tiden fyra veckor. Jag har för avsikt att besvara interpellationen måndagen den 28 april.

§ 2 Om de timarvoderade universitetslärarnas situation

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Lennart Petterssons* (s) den 8 februari anmälda fråga, 1979/80:311, till statsrådet Olof Johansson, och anförde:

Herr talman! Lennart Pettersson har frågat statsrådet Olof Johansson dels hur statsrådet ser på statens arbetsgivaransvar för de timarvoderade universitetslärarna, dels om regeringen är beredd att fastställa regler för när tjänst skall inrättas och att de som har en väsentlig del av sin försörjning genom undervisning på högskolan skall förordnas på sin tjänst och ej behöva gå på löstimmor.

Frågan har överlämnats till mig.

Inom flera sektorer i högskolan finns behov av att kunna anställa timarvoderade lärare, som är specialister inom resp. område och som i viss omfattning kan medverka i högskoleundervisningen utan att de har högskolan som huvudarbetsgivare. Jag är dock medveten om de problem som Lennart Pettersson tagit upp och som främst avser dem som har högskolan som huvudarbetsgivare. Jag förutsätter att dessa frågor kommer att ingående belysas under remissbehandlingen av lärartjänstutredningens nyligen avlämnade slutbetänkande (SOU 1980:03) Lärare i högskolan. Min förhoppning är att det i samband med regeringens och riksdagens ställningstagande till förslagen i betänkandet bör finnas goda möjligheter att nå en lösning på berörda problem som kan tillgodose såväl högskolans behov av flexibilitet som personalens legitima krav på trygghet i anställningen.

---

*Meddelande om
interpellationssvar*

Om de timarvoderade universitetslärarnas situation

Tisdagen den
25 mars 1980

Om de timarvoderade universitetslärarnas situation

LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för svaret.

Den anställningssituation som de timarvoderade lärarna har vid våra universitet utgör enligt min mening något av en skamfläck för staten som arbetsgivare. Dessa lärare har i alla avseenden en sämre situation än övriga lärarkategorier. Genom att de tvingas gå på löstimmor blir deras lön – för samma arbete – minst 25–30 % lägre än de fast anställdas. De har vidare sämre sociala förmåner, och någon anställningstrygghet existerar inte heller.

Undersökningar tyder nu på ett ökande missbruk från universitetsförvaltningarnas sida av denna kategori av lärare. Allt fler timarvoderade lärare tvingas gå år efter år med mer eller mindre full tjänst utan den trygghet och den lön som de rimligtvis borde ha rätt till.

Problemets omfattning framgår bl. a. av att andelen lösa undervisningstimmar inom språk och humanistiska ämnen vid Lunds universitet uppgår till så mycket som 25 % av den totala undervisningen. Denna rovdrift på människor kan rimligen inte få fortsätta länge till. Det är alltså hög tid att staten och utbildningsministern tar ett anständigt arbetsgivaransvar också för denna lärarkategori.

Jag vill tolka utbildningsministerns svar i dag som ett positivt sådant, och jag är tacksam för det. Utbildningsministern säger ju klart ifrån att han är medveten om de problem som har tagits upp i min fråga när det gäller de timlärare som har högskolan som huvudarbetsgivare.

Lärartjänstutredningen har kanske inte till fullo gått in på de här aktuella problemen, men utbildningsministern hyser förhoppningen att denna fråga ändå skall komma upp i remissbehandlingen. Det tycker jag är bra, och jag tror att frågan också kommer att belysas ingående.

Alla utredningar resulterar inte i propositioner, men jag uppfattar det som att vi i denna fråga ganska snart kommer att få en proposition. Och jag vill fråga utbildningsministern när han räknar med att kunna lägga fram förslag med utgångspunkt i lärartjänstutredningen – förslag som också rör timlärarnas situation. Jag vill slutligen, sedan utbildningsministern erkänt behovet av att någonting görs åt de timanställdas situation, även fråga utbildningsministern om han något vill antyda hur man här kan gå fram.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Enligt nuvarande planer skall en proposition läggas fram till våren 1981.

LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Utbildningsministern gav ett mycket kort svar. Han kunde kanske ha förlängt sin replik en aning genom att tala om hur han hade tänkt utforma den ökade anställningstrygghet som det är rimligt att man ger de timanställda. Utbildningsministern pekar här på högskolans behov av flexibilitet. Det är klart att det är en sak som det är viktigt att tänka på, men det är ett ännu större behov av att statsmakterna tänker på tryggheten för de timlärare som går år efter år med full tjänst. Den kategorin anställda skiljer

sig så dramatiskt från alla andra kategorier anställda i avseende på trygghet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Om visning i Sverige av viss utställning om vikingarna

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Daniel Tarschys* (fp) den 29 februari anmälda fråga, 1979/80:360, och anförde:

Herr talman! Daniel Tarschys har frågat mig om regeringen är beredd att verka för att den utställning om vikingar som nu visas i London även visas i Sverige.

Den stora vikingautställningen på British Museum innehåller föremål från såväl brittiska museer som museer i Norden. Drygt en tredjedel av föremålsbeståndet uppges komma från statens historiska museum i Stockholm. Det är första gången som de omfattande samlingarna på de brittiska öarna visas tillsammans med de nordiska. Utställningen flyttar i september 1980 till The Metropolitan Museum i New York.

Jag delar självfallet Daniel Tarschys uppfattning att det vore värdefullt om utställningen också kunde visas i Sverige och f. ö. även i de andra nordiska länderna. I detta sammanhang kan också nämnas att utställningen har kommit till stånd med hjälp av bl. a. bidrag om 750 000 danska kronor från nordiska kulturfonden.

Efter vad jag har erfarit har vissa av de berörda museicheferna tagit kontakt med sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete för att åstadkomma ett sammanträffande mellan museicheferna och därvid diskutera möjligheterna att också visa utställningen i Norden.

Ett ställningstagande till en visning i Norden bör göras av museerna.

Om museerna är beredda att satsa på en visning i Sverige eller i Norden av materialet, så är jag givetvis beredd att medverka till att den kommer till stånd.

DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Det är en oerhört märklig utställning som f. n. pågår i London och som enligt planerna sedan skall flyttas till New York – en utställning som skildrar vikingatiden på ett sätt som den aldrig tidigare har skildrats förr. Jag tycker att det är utomordentligt angeläget att vi från svensk sida gör krafttag för att få den här utställningen också till Sverige.

Utbildningsministern säger i sitt svar att det är nordiska föremål som visas och att nordiska bidrag möjliggjort utställningen. Då är det väl också mycket angeläget att vi försöker få utställningen tillgänglig för invånarna i Norden.

Jag vill tacka utbildningsministern för svaret, som jag uppfattar som positivt. Utbildningsministern är beredd att medverka till att en visning

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

Om visning i Sverige av viss utställning om vikingarna

*Om statsbidrag
till studieförbun-
den för verksam-
het i skolan*

kommer till stånd i Sverige. Möjligen tycker jag det är litet oklart hur det skall kunna ske. Han säger i svaret att ett ställningstagande bör göras av museerna, men vilka museer avses? Är det museicheferna vid British Museum och The Metropolitan Museum i New York som skall ta initiativet till att visa den här utställningen i Sverige? Jag hoppas att de gör det, men jag är inte riktigt övertygad om att det är deras första prioritet. Det vore bra om utbildningsministern kunde förtydliga svaret på den punkten.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag syftar på de nordiska museer som har medverkat. Men en förutsättning är givetvis att man från brittiskt håll är intresserad av att utställningen kan visas här i Norden.

DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Jag är tacksam för den preciseringen, och jag hoppas nu att man inom museerna uppmärksammar att regeringen genom det här svaret klart markerar sin positiva inställning till att utställningen visas i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Om statsbidrag till studieförbunden för verksamhet i skolan

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Iris Mårtenssons* (s) den 19 mars anmälda fråga, 1979/80:384, till statsrådet Britt Mogård, och anförde:

Herr talman! Iris Mårtensson har frågat statsrådet Britt Mogård om hon anser att det är tillfredsställande med bestämmelser som omöjliggör för studieförbunden att få ut bidrag för sin verksamhet under den samlade skoldagen och om regeringen ämnar vidta några åtgärder för att möjliggöra ytterligare en stimulerande aktivitet inom SIA-reformens ramar.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

För verksamhet inom den samlade skoldagen utgår särskilt statsbidrag. Bidraget disponeras av skolstyrelsen i varje kommun. Studieförbund har självfallet samma möjlighet som alla andra att få ersättning av statsbidraget för verksamhet under den samlade skoldagen.

Verksamheten kan inte bedrivas i form av studiecirkel under den för eleverna obligatoriska samlade skoldagen. Däremot kan studiecirkel anordnas som frivillig eftermiddagsverksamhet efter den samlade skoldagen. F. n. gäller att deltagarna i annan studiecirkel än musikcirkel skall fylla minst 14 år under det år de deltar i cirkeln. Folkbildningsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1979:85) föreslagit en friare resursanvändning för studieförbunden. Förslaget är f. n. ute på remiss.

IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Jag vill först tacka utbildningsministern för svaret.

Utbildningsanordnare har funnit att det finns många frågetecken kring studieförbundens möjligheter att medverka i den samlade skoldagen med statsbidragsberättigad studieverksamhet. Onckligen finns inom studieförbunden en värdefull sakkunskap och erfarenhet som bör komma skolan och dess elever till del. Speciellt när elevernas aktivitetslust kommer i konflikt med skolans traditionella arbetssätt borde studiecirkelverksamheten kunna utgöra ett stimulerande tillskott till skolans övriga verksamhet. Många av inslagen i SIA-reformen syftar till att stimulera även eleverna att delta i den demokratiska utvecklingsprocessen, men enligt min mening har reformen i det här avseendet inte fått det stöd av regeringen som den borde ha fått, och denna angelägna reform behöver stöd för att kunna genomföras.

När studieförbunden inte har möjlighet att få ut statsbidrag för sin verksamhet, kommer skolan inte att kunna tillföras ett sådant tillskott som avsågs med beslutet om SIA-reformen. Om studiecirkelverksamheten skall drivas som icke statsbidragsberättigad studieverksamhet, måste den ekonomiska frågan lösas på annat sätt, för med det oerhört trängda ekonomiska läge som studieförbunden befinner sig i i dag kommer den här verksamheten annars att omöjliggöras.

Det är allmänt känt att ökningen av anslagen till folkbildningen blivit alltför begränsad under den borgerliga regeringens tid. Man har också avvecklat en viktig del av SIA-reformen genom att dra in statsbidraget för den allmänna fritidsverksamheten för barn och ungdom, och man har fördröjt genomförandet av andra aktiviteter, t. ex. sådana där föreningsmedverkan ingått. Och på frågan rörande studieförbundens medverkan i den samlade skoldagen svarar utbildningsministern: "Verksamheten kan inte bedrivas i form av studiecirkel under den för eleverna obligatoriska samlade skoldagen. Däremot kan studiecirkel anordnas som frivillig eftermiddagsverksamhet efter den samlade skoldagen."

Jag skulle vilja fråga utbildningsministern: Om utbildningsministern delar min syn på studieförbunden och på det positiva i deras medverkan i den samlade skoldagen, anser inte utbildningsministern då att studieförbunden borde ges ekonomiska resurser så att man underlättade deras medverkan? Jag tänker då på medverkan under annan tid än tiden under den samlade skoldagen.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Med SIA-reformen syftar man ju framför allt till att få en närmare kontakt mellan föreningarna och skolungdomen. Bakom studieförbunden står i de flesta fall just föreningar och organisationer som har det här som en av sina huvuduppgifter.

I svaret har jag också pekat på att studieförbunden ju kan söka bidrag precis som andra organisationer och att de dessutom, när den obligatoriska delen av skolarbetet är avslutad, kan anordna studiecirkel för vilka statsbidrag utgår, om eleverna är 14 år eller äldre.

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om statsbidrag
till studieförbun-
den för verksam-
het i skolan*

IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Det finns också en annan aspekt, nämligen studiecirkelnas längd, och jag skulle därför vilja ställa ytterligare en fråga till utbildningsministern. Studiecirkeln ska ju omfatta 20–30 studietimmar, och vidare gäller det ju också åldern på deltagarna. Hur ser man på den saken? Det finns ju rätt många ungdomar som inte är så gamla att studiecirkelbidrag kommer i fråga.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Några förändringar är inte aktuella just nu, men som jag antydde i svaret har ju folkbildningsutredningen alldeles nyss avslutat sitt arbete. Dess betänkande är ute på remiss, och så småningom finns det anledning att ta ställning till hur statsbidraget till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet skall utformas i framtiden. Då är det möjligt att en förändring kan bli aktuell.

IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! I dagens läge innan folkbildningsutredningen är klar kan man ju på vissa områden och i vissa skolor tänka sig att starta studiecirkel med färre studietimmar och lägre ålder på deltagarna. Skulle det då var möjligt att dispensvägen starta en sådan verksamhet?

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Nej, inte enligt nu gällande bestämmelser.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Om läkarutbildningen

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Gunnar Biörcks* i Värmdö (m) den 22 februari anmälda interpellation, 1979/80:152, och anförde:

Herr talman! Gunnar Biörck i Värmdö har frågat mig om jag, nu eller senare, avser att utreda den svenska läkarutbildningen på departementsnivå.

I interpellationen anfördes kritik mot formerna för en inom universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) pågående översyn av läkarnas grundutbildning. Jag vill därför först göra några allmänna påpekanden.

Enligt den gällande befogenhetsfördelningen mellan olika nivåer inom högskolan är det UHÄ som har det övergripande ansvaret för utbildningens innehåll. Detta är formellt uttryckt i UHÄ:s rätt att fastställa utbildningsplaner. I den mån en utbildnings längd och lokalisering inte förändras är ett centralt översynsarbete normalt inte en fråga för regering och riksdag. Häri skiljer sig läkarutbildningen inte från annan högskoleutbildning.

Det pågående översynsarbetet inom UHÄ kommer inte att beröra

dimensioneringsfrågorna utan enbart läkarutbildningens innehåll. En central fråga är hur utbildningen bättre kan anknytas till primärvården, som successivt får en allt större roll inom sjukvårdsorganisationen. Ett annat viktigt syfte är att stimulera till en förnyelse av utbildningens former. Översynen sker i nära samarbete med linjenämnderna, som ju har det direkta ansvaret för utbildningens innehåll när det gäller de olika ämnenas omfattning. Vikten av integration mellan forskning och undervisning nämns inte uttryckligen i UHÄ:s direktiv för översynen, men detta innebär självfallet inte något åsidosättande av denna för hela högskolan grundläggande princip. Sambandet med den medicinska forskningen understryks bl. a. av att tre medicine professorer ingår i ledningsgruppen för översynen. Enligt vad jag har inhämtat avser UHÄ dessutom att komplettera den särskilda expertgruppen med representanter för de medicinska fakultetsnämnderna. Härigenom väntas bl. a. ämnena medicin och kirurgi bli företrädna.

Jag vill avslutningsvis erinra om att frågan om läkarutbildningens dimensionering f. n. övervägs inom socialdepartementets sjukvårdsdelegation. I avvaktan på resultatet härav och av UHÄ:s översynsarbete ser jag f. n. inte något behov av ytterligare initiativ från regeringens sida i denna fråga.

GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Tillåt mig först att tacka utbildningsministern för svaret på min interpellation.

Orsaken till att jag ansåg mig tvungen att ta upp denna fråga var att för mig utbildningen av läkare i vårt land – nu lika väl som under tidigare år – är av tillräckligt stor vikt för att diskuteras i riksdagen och icke endast i ett forum undandraget allmän insyn. Detta är så mycket mera påkallat som det organ som nu inlett en översyn av läkarutbildningen icke är representativt och saknar auktoritet bland dem det gäller. De utredningsdirektiv som givits, liksom utredningens besynnerliga nivågruppering och egendomliga person-sammansättning, har också bl. a. föranlett Svenska läkaresällskapet, som känner ett särskilt ansvar för medicinsk vetenskap och utbildning, att vidta den ovanliga åtgärden att upprätta en mera advekat sammansatt "skuggkommitté", vars tjänster man erbjuder sig att ställa till UHÄ-utredningens förfogande. Det som här förekommit är, såvitt man förstår, ett uttryck för hur en liten men inflytelserik klick inom UHÄ-komplexet manövrerar för att styra utvecklingen åt sitt håll.

Vad utbildningsministerns svar beträffar, kan jag säga att jag nog hade väntat mig något mer och bättre från hans sida. Det är visserligen alltid hedervärt att försvara underställda tjänstemän, men i det här fallet vilar ju t. v. inget beslutsansvar på utbildningsministern, utan frågan gäller andras tilltagsenhet. Att jag formulerat min fråga till utbildningsministern så som jag har gjort beror på att jag hyser väsentligt större förtroende för utbildningsministerns person än för deras, som har agerat här. Utbildningsministern säger att sådant här översynsarbete "normalt inte (är) en fråga för

---

Om läkarutbildningen

regering och riksdag". Det är i varje fall riksdagens uppgift att granska rikets styrelse och förvaltning, och de interpellations- och frågeinstitut vi har avser rimligtvis att möjliggöra en sådan fortlöpande insyn. Om man anser att UHÄ utan riksdagens hörande skulle få göra väsentliga ändringar i läroplanerna för läkarutbildningen, anser jag att riksdagen icke skulle rätt rykta sitt värv om den lät detta passera opåtalat.

Utbildningsministern meddelar nu, att det finns tre medicinska professorer i den betydelsefulla ledningsgruppen. Det är då anmärkningsvärt att endast en av dessa är företrädare för ett kliniskt ämne, nämligen hudsjukdomar, medan det däremot i båda grupperna finns företrädare för det undervisningsmässigt och sjukvårdsmässigt lilla ämnet klinisk fysiologi – ett ämne som dessutom saknar nästan varje beröring med samhällsmedicin, långvård och primärvård, som ju skulle främjas vid översynen. Sanningen är väl närmast att dessa ämnesrepresentanter har litet mindre att göra i sin dagliga gärning än företrädarna för de stora kliniska ämnena och därför har mer tid över att ägna sig åt det som en annan professor en gång benämnde "det högre akademiska fifflet".

Beskedet att man nu äntligen – under trycket av den massiva kritiken – skall komplettera den mer ofarliga expertgruppen med representanter för de stora ämnena medicin och kirurgi visar ju bara, hur illa genomtänkt det hela varit, men placeringen av dem i expertgruppen och inte i ledningsgruppen visar ju klart, vilka odemokratiska krafter som är på gång.

Högskolereformen knäsatte en vidunderlig princip – eller principlöshet. Under högtidligt uttalande om nödvändigheten av sambandet mellan forskning och undervisning – som ju existerade redan förut – gjorde man i praktiken sitt bästa för att skilja dem åt: lade ansvaret för undervisningen på linjenämnden och konstruerade för forskningens del en liten, och därför föga representativ, fakultetsnämnd med snävt begränsade arbetsuppgifter. Nu säger utbildningsministern att det är dessa linjenämnder, med deras ganska utspädda kompetens, som skall bestämma de olika ämnenas omfattning. Jag finner det allvarligt, om det skulle vara så. Det kan leda till att läroplanerna vid de olika medicinska fakulteterna kommer att avvika alltför mycket från varandra, vilket i sin tur kan påverka kompetensen hos de blivande läkarna. För min del vill jag gärna säga, att lärartjänstutredningens förslag vid en snabb, översiktlig läsning gjort ett sympatiskt intryck och förefaller att i vissa stycken representera ett "mittåt" beträffande sambandet mellan forskning och undervisning i förhållande till 1977 års olycksaliga riksdagsbeslut.

Att jag reagerat så starkt i den här frågan har sina skäl. För över 40 år sedan var jag som studentkårsordförande "expert" åt dåtidens läkarutbildnings-sakkunniga. Vetenskapligt har jag därefter ägnat mig åt både invärtesmedicin – universitetets enligt uppgift största ämne – och socialmedicin. Jag har 30 års undervisningserfarenhet i medicin och – i samundervisningsform – även i socialmedicin. Särskilt under 1950- och 1960-talen tog jag aktiv del i utbildningsdebatten, och 1964 frågade jag mig – och andra – i en längre artikel om läkarutbildningen i Sverige verkligen var vad den borde vara. Under 1970-talet har jag tillsammans med en av mina kolleger tagit initiativ

till årliga möten mellan företrädarna för landets invärtesmedicinska undervisningskliniker i utbildningsfrågornas tecken. Vid dessa möten har även yngre läkare och studenter varit representerade. Jag tror därför att jag vet en del om de här sakerna.

Vad går läkarutbildningen egentligen ut på? Att lära ut och lära in fakta och förhållanden mellan fakta, så att man kan hantera dem på ett riktigt och ansvarsfullt sätt. Att vara läkare är att fastställa fakta, göra bedömningar, ta ställning, fatta beslut, handla i enlighet härmed, bedöma effekterna, eventuellt korrigera och till slut summera.

Som medicine kandidat hävdade jag inför läkarutbildningssakkunniga att väsentligast av allt i den kliniska undervisningen är goda – och dåliga – lärares exempel. All god sjukvård kräver inlevelse. Den kan man inte läsa sig till. Förutsättningarna för ett riktigt beteende måste finnas – sedan får man öva sig i det verkliga arbetet, låta sig korrigeras och i bästa fall utvecklas. Det räcker dock inte med att veta *hur* man skall göra. Det som ger läkarutbildningen dess vetenskapliga karaktär är att man begriper *varför* man skall göra det.

Sedan några år har vi hört en talkör orda om "öppen vård, långtidsvård och psykiatri". Öppen vård, primärvård, är en *vårdform*, men patienterna där har samma slags sjukdomar, och dessa sjukdomar har samma *mekanismer* som i slutna vård – det är bara det att det här rör sig om enklare varianter av den slutna vårdens problem. Det gäller att värdera symtomens farlighetsgrad; vad man kan avskriva, vad man kan åtgärda direkt, vad man bör observera och kontrollera, och vad man skall remittera vidare. Detta fordrar goda kunskaper på bredden men kanske något mindre på djupet. Det finns förmodligen en annan "hållning", en annan teknik, inom öppen vård än inom den slutna vården, men det finns inga *faktakunskaper* som är speciella för öppen vård. Skillnaden är kvantitativ: man ser där flera ofarliga tillstånd och färre av de farliga. Man måste känna till båda slagen. Nästan alla läkare i den slutna vården sysslar ju f. ö. i sin utbildning och i sin verksamhet samtidigt med öppen vård.

Långvården erbjuder svåra psykologiska problem, inte minst för personalen. Det är detta förhållande som gör den grenen så svårrekryterad. Men den innehåller inga sjukdomar, som inte är kända inom medicinen som helhet – det är bara det att den, liksom psykiatrin, kräver tålamod, tålamod och åter tålamod. Och samtidigt ändå bevarad påpasslighet, så att det inte bara blir "omvårdnad" utan faktiskt också adekvat *sjukvård*. Detta har jag upplevt som ett allvarligt praktiskt, psykologiskt problem i denna vårdform.

Arbets- och miljömedicin är viktig och kräver speciella kunskaper om "onaturliga" element i vår omgivning. Men för de flesta människor är arbetet mindre än en fjärdedel av veckan. Hemmet och fritiden tar en större del: personliga relationer och reaktioner utgör förvisso betydelsefulla faktorer i sjukdomars uppkomst och utveckling. Alkohol och tobak ger fler skador än någon annan faktor i vårt samhälle, och dem kan ingen annan än riksdagen göra något åt, men riksdagen gör det inte.

Just på grund av den snabba förändringen i de naturvetenskapliga

---

*Om läkarutbild-
ningen*

grundkunskaperna och i deras tillämpning – inte minst inom farmakologin och laboratoriemedicinen – är det nödvändigt att alla läkare får en inbyggd beredskap till förändring: det är framför allt viktigt att lära dem ett *sätt* att tänka, resonera och handla. Kan man navigera, kan man också ta sig fram i okända farvatten på basen av ett främmande sjökort.

Det är fullkomligt klart att medicinarna visserligen har aptit på sådant som psykologi och samhällsmedicin med detsamma, när de börjar sina studier, men när de kommit fram till de kliniska studierna säger de allra flesta: Det är först nu vi begriper hur vi skall *använda* dessa kunskaper. Dessa har också större utrymme på mindre sjukhus än på större, där specialiseringstrycket emellanåt försvårar den s. k. helhetssynen, fastän mångfalden egentligen skulle underlätta den. Låt mig tillägga att "helhetssynen" inte är detsamma som en massa fragment hos olika medlemmar av ett vårdlag, utan integrationen av olika aspekter i den behandlingsansvariges egen hjärna.

Vad man tycker sig utläsa bakom UHÄ:s initiativ är ett senkommet försök att ta efter entusiastiska försök med en ny pedagogik, som nu rätt länge blommat upp än här, än där ute i världen men snabbt nog vissnat igen, därför att den närts av orcalistiska förväntningar. Det är bra att med vissa mellanrum överse en utbildning, men det bör i så fall vara en demokratisk utredning – inte en överordnad "ledningsgrupp" och en underordnad "expertgrupp" utan en jämlik grupp av personer med erfarenhet och bredd.

Det är därför beklagligt att utbildningsministern i sitt svar närmast solidariserat sig med en underordnad instans misstag i stället för att – som jag hade hoppats på – själv ta över ledningen. Jag skulle därför ändå önska att utbildningsministern övervägde att *senare* lyfta upp den här frågan till en vanlig, hederlig utredningsnivå, och att därvid mera tillgodogöra sig vad erfarna kliniska lärare har att säga än vad tilltagsna administratörer och likställda tycker och tänker. Här som eljest inom medicinen bör det kunna ställas krav på vad som i den allmänna läkarinstruktionen kallas "vetenskap och beprövad erfarenhet".

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag är den förste att visorda Gunnar Biörcks mångåriga engagemang i dessa frågor, och jag har ägnat en del av dagen åt att läsa den här artikeln från 1964. Är läkarutbildningen i Sverige vad den borde vara? Det var den inte 1964, och det är den säkert inte heller i dag.

Vad jag i svaret säger är att jag *f. n.* inte är beredd att ta något ytterligare initiativ. Jag har beskrivit den beslutsväg som vi normalt har på detta område, och jag är också övertygad om att de synpunkter som Gunnar Biörck har anfört kommer att studeras med stort intresse på UHÄ. Det är möjligt att man i ett senare sammanhang kan behöva överväga någon annan utredningsform. I likhet med Gunnar Biörck anser jag att denna utbildning är väldigt viktig, bl. a. av det skälet att den ligger i korsningen mellan så många olika ansvarsområden – inte bara utbildning och forskning, utan socialvård och sjukvård kommer också in här.

Jag kommer alltså med uppmärksamhet att följa frågan och det fortsatta utredningsarbetet, och jag vill än en gång understryka att jag inte utesluter möjligheten av att så småningom någonting kan behöva göras även från regeringens sida.

GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Det är alltid mycket angenämt att diskutera med utbildningsministern, och jag är väldigt tacksam för att han i den här repliken kom mig några steg till mötes. Jag tror att få saker skulle vara mer ägnade att skapa en lugn och positiv stämning kring de här frågorna än just möjligheten som utbildningsministern här ställde i utsikt: att han framdeles skall ytterligare ta tag i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels Margot Wallströms (s), dels Bonnie Bernströms (fp) den 19 mars anmälda frågor, 1979/80:385 resp. 386, och anförde:

Herr talman! Margot Wallström har frågat mig huruvida jag ämnar frängå riksdagsbeslutet och bemyndigandet från december 1978 om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro.

Bonnie Bernström har frågat mig huruvida jag anser att vad som framförs av fackliga organisationer vid MBL-förhandlingar bör väga tyngre än de beslut riksdagen fattat.

Frågorna har föranletts av uppgifter i dagspressen om att jag skulle ha uttalat att försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län inte kan komma till stånd på grund av lärarfackligt motstånd mot den planerade försöksverksamheten.

De båda frågorna avser samma ämne. Jag besvarar dem därför gemensamt.

I propositionen 1978/79:180 om läroplan för grundskolan m. m. framhöll min företrädare som skolminister att det med ett positivt resultat av försöksverksamheten med betygsfri intagning skulle bli möjligt för riksdagen att senare besluta om att avveckla betygsättningen i grundskolan. Riksdagen delade denna uppfattning.

Svaret på de båda frågorna är givetvis att jag inte avser frängå riksdagens beslut.

Bakgrunden till det uttalande som nu har tillskrivits mig, att "vi har hittills aldrig genomfört något som facket varit emot", är att jag på en fråga av en reporter om jag avsåg att "köra över facket", svarade att vi vanligen, när vi fått reda på att de fackliga organisationerna har en annan uppfattning i en fråga, i första hand försöker i överläggningar komma fram till en lösning.

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro

Tisdagen den
25 mars 1980

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro

Detta är ett uttalande som generellt avser våra kontakter med de fackliga organisationerna.

Beträffande det nu aktuella ärendet är läget i korthet följande. Genom beslut den 7 december 1978 bemyndigade regeringen skolöverstyrelsen (SÖ) att bedriva försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan m. m. i Örebro län med undantag av Hällefors kommun. Regeringen uppdrog samtidigt åt SÖ att inkomma med förslag till alternativa modeller för utformningen av försöket senast den 1 juli 1979. SÖ har senare vid två tillfällen begärt uppskov med redovisningen av uppdraget, senast till december månad 1979.

Den 19 mars 1980, dvs. för sex dagar sedan, inkom en skrivelse från SÖ vari bl. a. hemställs att försök med intagning till gymnasieskolan på andra grunder än betyg i Örebro län med undantag av Hällefors kommun får bedrivas för intagning till gymnasieskolan läsåren 1982/83–1984/85. Ärendet bereds i regeringskansliet, och jag är inte nu beredd att uttala mig om regeringens kommande beslut med anledning av SÖ:s just redovisade förslag.

MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber först att få tacka för svaret.

Det var nog många – både elever, lärare och andra – som blev besvikna när de såg statsrådet Mogårds uttalande i Svenska Dagbladet den 6 mars att det inte skulle bli någon försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro. När man visste att riksdagen i enighet fattat beslut om den här försöksverksamheten, blev man också förvånad. Skälet angavs i tidningen vara att regeringen inte ville "köra över facket". Det framstod som märkligt att SACO/SR, som vid MBL-förhandlingar har avvisat de föreslagna kompletterande urvalsgrunderna, skulle kunna stoppa hela den tidigare beslutade försöksverksamheten med betygsfri intagning. Värt att nämna är också att de två övriga lärarfackliga organisationerna är positiva till den här försöksverksamheten. Det är man också i Örebro, där ju verksamheten skall genomföras.

Nu säger statsrådet i svaret att hon givetvis inte avsett att frångå riksdagens beslut. Det får vara svar nog, och vi får hoppas att beredningen i regeringen av det här SÖ-förslaget blir positiv och att försöksverksamheten kan komma till stånd.

Eftersom det fanns en del som kunde tro att det här var ett lättköpt sätt för en som sagt att det är bra med betyg att fördröja den här försöksverksamheten, får vi efter detta svar ta det som självklart att statsrådet instämmer i syftet, såsom det har formulerats i läroplanspropositionen och senare i riksdagsbeslutet, att försöksverksamheten skall klarlägga om ett urvalsförfarande kommer att behövas och att ett positivt resultat av försöksverksamheten gör det möjligt för riksdagen att senare besluta att avveckla betygsättningen i grundskolan.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min fråga, som är föranledd av ett uttalande i massmedia. Enligt det uttalandet hävdade statsrådet – såsom statsrådet här också har citerat: "Vi har hittills aldrig genomfört något som facket varit emot." Detta gäller således den försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan som enligt riksdagsbeslut skall äga rum i Örebro län.

Detta var ett uttalande som förvånade ur många aspekter – dels mot bakgrund av att man på moderat håll inte så generellt brukar uttrycka stöd för de fackliga organisationernas vilja, dels mot bakgrund av att fackliga organisationer nyligen körts över av regeringen i en uppmärksammas personutnämningsspå. Men det var förvånande främst därför att riksdagsbeslut inte skall förhandlas bort med stöd av MBL. Nu dementerar statsrådet citatet, och väl är väl det.

Frågan om försöksverksamheten i Örebro län är viktig. Statsrådet har en annan uppfattning om betygen i grundskolan än den som låg till grund för det beslut som riksdagsmajoriteten fattade i våras. Jag hör till dem som tycker att grundskolan skall vara betygsfri, men ännu finns det inte någon praktisk lösning på problemet med en betygsfri intagning till gymnasieskolan. Inte heller vet vi hur ett betygsfritt högstadium fungerar i praktiken. Det är därför viktigt att vi får de praktiska erfarenheterna. Och inte heller statsrådet bör enbart av princip vara motståndare till en betygsfri intagning, om det i praktiken visar sig vara ett bättre och smidigare system.

Nu har statsrådet här sagt att hon inte avser att fråga riksdagens beslut, och det är bra. Men det kunde vara skönt att få en bekräftelse på att den föreslagna tidpunkten för försöksverksamheten inte kommer att försenas på grund av att fackliga organisationer har en annan uppfattning än riksdagsmajoriteten i denna fråga.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Jag tycker att de här två frågorna är skäligen onödiga. Det faller nämligen på sin egen orimlighet att just jag skulle ha uttalat mig på det sätt som återges i Svenska Dagbladet beträffande de fackliga organisationerna. Som bekant föreligger inte så sällan skiljaktiga uppfattningar hos lärarförbunden, och hur jag än bär mig åt måste jag alltså köra över något förbund, om vi inte i överläggningar lyckas komma fram till en lösning som alla kan acceptera. Jag tycker att de som är litet insatta i skolfrågor skulle ha insett detta.

Om man läser hela artikeln – och inte bara tittar på rubriker och inledning – kan man se att jag inte är emot försöksverksamhet som syftar till att få fram andra urvalskriterier än betyg. Detta har jag sagt upprepade gånger. Dessutom har jag tillagt att jag tror att det blir mycket svårt att komma fram till någonting annat. Jag står fast vid min uppfattning att betyg är utomordentligt bra instrument, bl. a. för urval. Men det innebär ju inte att jag skulle motsätta mig försöksverksamhet.

Jag kan inte ge Bonnie Bernström några besked om vare sig tidsplan eller

---

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om försöksverk-
samhet med be-
tygsfri intagning
till gymnasiesko-
lan i Örebro*

utformning av regeringens beslut – det brukar vi inte göra medan ett ärende är under beredning.

MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Att det skulle vara en onödig fråga, när man kan läsa i tidningen att det inte blir något försök med betygsfri intagning till gymnasiet i Örebro, det låter litet konstigt. Det är väl självklart att man reagerar, när man vet att det finns ett riksdagsbeslut på detta område. Däremot kan det vara så – som statsrådet säger – att reportern har missuppfattat vad som sagts om de fackliga organisationerna.

Liksom Bonnie Bernström vill jag ha ett klarläggande – att försöksverk-
samheten verkligen blir av och inte kommer att fördröjas samt att de mål som SÖ har ställt upp skall vara de viktigaste. Det sägs nämligen att försöksverk-
samheten skall skapa bättre förutsättningar att tillgodose val av studieväg för elever med särskilda behov, att den skall öka den enskilde elevens ansvar för sin fortsatta utbildning och yrkesverksamhet samt att man så långt möjligt skall dimensionera gymnasieskolan med utgångspunkt i elevernas val.

Detta är viktigt. När man läser den här artikeln – och läser hela artikeln – finner man att statsrådet till slut säger: "Jag tror emellertid att betyg är den bästa bedömningen av studieprestationer." Då kunde man kanske bli litet rädd för att försöksverksamheten inte skulle bli av eller att den skulle fördröjas.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tror att vi när det gäller den här frågan hade kunnat skiljas ganska eniga – eller som vänner. Men när man säger att det är onödigt att fråga om det här uttalandet i massmedia kan jag i varje fall inte annat än bli irriterad.

Riksdagens uppgift är bl. a. att se till att regeringen genomför de beslut som fattas här i kammaren. Och den rubrik som stod i tidningen var mycket uppseendeväckande, eftersom den ändå tangerade två viktiga principer. Det gällde dels det majoritetsbeslut som riksdagen har fattat, dels frågan om MBL-förhandlingar skall kunna användas för att omöjliggöra riksdagsbeslut. Därför måste man också ta upp detta till debatt för att här få ett rejält klargörande.

Nu hoppas jag verkligen inte att Britt Mogårds personliga inställning i betygsfrågan och motvilja mot att avskaffa betygen på något sätt kommer att försena den här försöksverksamheten. Jag hoppas att vi kommer att få ett klargörande i varje fall på den punkten.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Just därför att det föreligger ett riksdagsbeslut och därför att lärarförbunden inte så sällan är oeniga borde inte det här återgivandet i Svenska Dagbladet av vad jag förmodades ha sagt ha föranlett några frågor. Jag vidhåller den uppfattningen.

Sedan tycker jag att det är litet märkligt att insinuera att jag, därför att jag

har en uppfattning, medvetet skulle sabotera och försöka försena. Också i det här fallet försöker vi faktiskt i överläggningar komma fram till en gemensam uppfattning i regeringen liksom i utskottsarbetet, liksom i andra sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om ett nytt prisregleringssystem för fisk

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att besvara Ralf Lindströms (s) den 14 mars anmälda fråga, 1979/80:380, och anförde:

Herr talman! Ralf Lindström har frågat mig vad orsaken är till att riksdagens beslut om ett nytt prisregleringssystem för fisk ännu inte verkställts samt när och hur jag tänker aktualisera frågan.

Riksdagen beslutade våren 1978 om en ny fiskeripolitik. Beslutet innebar bl. a. att riksdagen godkände grunderna för ett nytt prisregleringssystem för fisk, det s. k. normprissystemet. Den närmare tekniska utformningen av systemet skulle utarbetas av en särskild arbetsgrupp.

Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag den 5 december 1979.

Den 13 december 1979 uppdrog regeringen åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation avge förslag beträffande prisreglering på fisk under budgetåret 1980/81. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i de av riksdagen år 1978 beslutade allmänna riktlinjerna för fiskeripolitiken och riktlinjerna för prisregleringen på fisk samt med beaktande av arbetsgruppens förslag.

Jordbruksnämnden har nu lagt fram sitt förslag. Nämnden föreslår att hittills tillämpade former för prisregleringen övergångsvis tillämpas t. o. m. den 31 december 1980. Nämnden avser att under hösten 1980 efter förnyade överläggningar med de båda delegationerna inkomma med förslag om bl. a. storleken av normpriser och normkvantiteter för första halvåret 1981.

Jag vill tillägga att jag i propositionen om prisregleringen på fisk för budgetåret 1980/81, som regeringen inom kort lägger fram, också tänker ta upp vissa frågor rörande det nya normprissystemet.

RALF LINDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till min fråga är den oro och undran som många fiskare känner inför framtiden. Yrkesfisket och då särskilt sillfisket på sydkusten har under ett par år givit godtagbar ekonomisk utdelning för många fiskare. Däremot ger den nuvarande utvecklingen inte förhoppningar om en lika bra fortsättning. Omkostnaderna vid utövandet av yrkesfiske har ökat kraftigt utan att compensation kan tas ut genom höjda priser. Någon trygghet inför framtiden har fiskeutövarna svårt att känna.

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

Om ett nytt prisregleringssystem för fisk

De uttalanden som jordbruksministern gjorde i propositionen 1977/78:112 ingav yrkesfiskarna förhoppningar om en tryggare och säkrare tillvaro i framtiden. Enligt jordbruksministerns förslag och riksdagens enhälliga beslut skulle ett prisregleringssystem införas redan den 1 juli 1979. Den tekniska utformningen av systemet skulle utarbetas av en särskild arbetsgrupp. Nu har det snart gått ett år utöver den här tiden utan att man kommit till beslut.

Jag tänker inte ge mig in på de ekonomiska stridigheterna – den frågan överlåter jag till våra utsedda förhandlare. Låt mig ändå hemställa att jordbruksministern gör allt för att få förhandlingarna slutförda och för att få en överenskommelse till stånd snarast. Jordbruksministerns vidlyftiga uttalanden i propositionen 1977/78:112 borde förplikta till krafttag. Där sade jordbruksministern bl. a. att det är självklart att de som arbetar i fiskenäringen skall kunna uppnå samma ekonomiska standard som jämförbara grupper. Yrkesfiskarna förväntar sig naturligtvis att dessa löften blir uppfyllda och det ganska snart.

Jordbruksministern lovar i slutet av svaret att ta upp normprissystemet i kommande proposition. Jag är tacksam för det – det har tagit litet tid. Jag skall följa utvecklingen uppmärksam och hoppas att vi skall få till stånd en bra lösning på frågan. Tack för svaret!

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Jag vill protestera mot vad Ralf Lindström kallar mina vidlyftiga uttalanden i propositionen. De var tydligen inte mera vidlyftiga än att riksdagen kunde ställa sig bakom propositionen. Jag hoppas att riksdagen inte gör vidlyftiga uttalanden.

Låt mig också erinra om att avsikten var att systemet skulle kunna tillämpas tidigast fr. o. m. budgetåret 1979/80. Sveriges fiskares riksförbund har emellertid senare begärt att införandet av normprissystemet skulle skjutas upp för viss tid, för att förbundet skulle få möjlighet att informera sina medlemmar. Det anmäldes i prisregleringspropositionen förra våren.

Jag vill också erinra om att det nya systemet inte kan träda i kraft förrän parterna är överens efter överläggningar, och de överläggningar som varit under januari och februari i år har som bekant inte lett fram till någon överenskommelse. Parterna stod alltför långt ifrån varandra i sina bud. Det är min förhoppning att parterna i höst kan komma överens, då man återupptar överläggningarna, och i så fall skulle det nya prisregleringssystemet kunna träda i kraft fr. o. m. den 1 januari 1981.

RALF LINDSTRÖM (s):

Herr talman! Låt oss inte strida om ord! Låt mig då i stället säga att de löften som gavs i propositionen var långtgående. Fiskarna tog dem ad notam och tyckte de var bra, och det tyckte jag också. Vad som är orsaken till att det har tagit tid vet jag inte – det var ju det jag frågade om. Är det fiskarnas egen organisation som är orsaken till det, så skall jag inte skälla på jordbruksmi-

nistern för det. Vi får bara hoppas att man kommer överens, så att det verkligen kommer till beslut och frågan blir löst.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Jag måste fråga Ralf Lindström om han tycker att mina löften i propositionen var *alltför* långtgående.

RALF LINDSTRÖM (s):

Herr talman! Det har jag aldrig sagt. Jag sade att jag tyckte de var bra och att jag vill att de skall uppfyllas.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Det var ju bra. Då är vi överens, och trätan var överflödig.

RALF LINDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har inte tagit det här som en träta. Jag har ställt en fråga till jordbruksministern och har fått ett svar, och jag har tackat för svaret. Jag tycker att det är magstarkt att kalla det att träta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Om snabbare behandling av ansökningar om uppehållstillstånd

Statsrådet KARIN ANDERSSON erhöll ordet för att besvara *Gunnel Liljegrens* (m) den 19 mars anmälda fråga, 1979/80:388, och anförde:

Herr talman! Gunnel Liljegen har frågat mig vilka initiativ jag ämnar ta för att åstadkomma en snabbare behandling av ansökningar om uppehållstillstånd och en mänskligare tillämpning av bestämmelserna för förpassning.

Det är riktigt att långa väntetider i utlänningsärenden kan få allvarliga följder både för utlänningen och för samhället. I syfte att förkorta väntetiderna genomfördes den 1 juli 1978 vissa ändringar i utlänningslagen som bl. a. innebar att handläggningsförfarandet förenklades.

Situationen har därefter förbättrats något men är ännu inte tillfredsställande. En omständighet som i hög grad påverkar handläggningstidens längd är de ofta tidsödande utredningar som föranleds av att nya uppgifter kommer in i de enskilda ärendena. En annan orsak till de långa väntetiderna är de omfattande rättssäkerhetsgarantier som finns inbyggda i utlänningslagen och som måste beaktas på samtliga nivåer i ärendebehandlingen. Naturligtvis skall den sökande ha rätt att utnyttja de möjligheter som utlänningslagen ger, men då får man också räkna med att handläggningen kan dra ut på tiden.

Invandrarverket har under senare tid fått viss förstärkning för att kunna nedbringa antalet ärenden. Inom regeringskansliet fortgår ansträngningarna

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om snabbare
behandling av
ansökningar om
uppehållstillstånd*

Tisdagen den
25 mars 1980

*Om snabbare
behandling av
ansökningar om
uppehållstillstånd*

att genom extra förstärkningar och rationaliseringsåtgärder förkorta handläggningstiderna.

Det är min förhoppning att det förslag till ny utlänningslag som är förelagt riksdagen också kommer att medföra kortare handläggningstider. Bl. a. föreslås krav på uppehållstillstånd före inresan, vilket innebär att en ansökan om uppehållstillstånd som görs efter inresan skall avslås av formella skäl. Undantag görs självfallet för bl. a. flyktingar och vissa andra skyddsbehövande samt för nära anhöriga.

Verkställighet av avlägsnandebeslut är främst en angelägenhet för polisen. Eftersom verkställigheten i många fall medför mycket kännbara påfrestningar för utlänningen bör delgivning och verkställighet av avlägsnandebeslut ske med så stort hänsynstagande som möjligt till dennes intressen. Frågan är f. n. föremål för utredning i utlänningslagkommittén och förslag kommer att avges inom kort.

GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Andersson för svaret. Det är ju utomordentligt svåra och grannliga frågor det handlar om här, och jag måste med tillfredsställelse notera att invandrarverket och regeringskansliet har fått extra resurser för att beta av den långa raden ärenden, naturligtvis utan att pruta på de sökandes rättssäkerhet.

Jag vet väl att det inte är alla tillstånds- och avlägsnandeärenden som tar årtal i anspråk. Redan vid den första kontakt polisen får med dem som söker uppehållstillstånd när de väl befinner sig i Sverige bör det emellertid stå klart, om deras ärende är komplicerat. För sådana fall måste extra resurser sättas in och koncentreras och utredningarna göras med större kraft och skyndsamhet.

Årligen kommer 10 000 människor objudna in över våra generöst öppna gränser och återoppar familjeanknytning eller ansöker om uppehållstillstånd av olika andra skäl. Att avgöra huruvida de är rent politiska flyktingar eller om de har stark familjeanknytning och således äger rätt att stanna i Sverige klaras av på några månader, även om det ibland – onödigtvis, tycker jag – tar upp till ett år. De svåraste fallen är de s. k. B-flyktingarna, vilka kan få vänta både två och tre år på att få sina tillstånd eller på att bli förpassade.

Statsrådet hänvisar till den nya utlänningslagen. Huruvida den garanterar en väsentligt kortare handläggningstid återstår att se. Jag tvivlar starkt på den saken. Det nya i detta avseende är ju att möjligheten till återbrytning av regeringens beslut begränsas. Men när ärendet har kommit så långt som till regeringskansliet har med nuvarande behandlingstakt redan något år förflutit, om inte handläggningsresurserna i högre grad koncentreras till de verkligt komplicerade utredningsfallen.

Om hur förpassningen skall verkställas sägs i propositionen om utlänningslag ingenting. Det skall utredas ytterligare. Utlänningslagkommittén får inget lätt arbete. Inte desto mindre är det nödvändigt med noggranna föreskrifter om hur avlägsnandet skall gå till, vilka som skall sköta det osv. Förpassningen i sig blir så påfrestande för en småbarsfamilj, som har sålt alla

sina ägodelar för att flytta till landet Gosen och som skickas utblottad tillbaka, att vi inte kan stå till svars med att barnen tar ytterligare skada.

Så några ord om polisens roll. Jag vet att de polismän som har att hantera de här tragiska avvisnings- och utvisningsfallen känner sig övergivna av myndigheterna och av samhället i övrigt. De utsätts för hård kritik när de utför sina tjänsteåligganden. Också de måste få ett bättre stöd.

Ibland tycker jag att vi silar mygg och sväljer kameler. Vi låter polisen jaga enstaka individer för att ta dem i förvar och senare förpassa dem, medan samtidigt hundratals andra invandrar illegalt. Det vore skäl att använda resurserna på ett bättre sätt.

Jag skulle också vilja fråga vilka konkreta resultat det blivit av den förfrågan som statsrådet Andersson gjorde vid Nordiska rådets möte.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Herr talman! Som Gunnel Liljegren påpekar är det svåra och grannliga uppgifter som invandrarverket, regeringskansliet och polisen har i dessa fall. Jag tror dock inte man kan säga att det skulle vara lätt att redan första gången polisen får kontakt med en utlänning avgöra om ärendet blir komplicerat eller inte. Det händer så många saker under ärendebehandlingen att jag tror det är omöjligt att avgöra arten av de komplikationer som kan tillstöta. Varje ärende är i och för sig unikt och kommer också i fortsättningen att få ta den tid som behövs för de olika utredningarna.

Vidare tror jag inte det är riktigt att påstå att det är de som kommer hit som s. k. B-flyktingar som tar längsta tiden i anspråk, utan det kan vara av helt olika orsaker som de skilda ärendena tar lång tid – bl. a. är det ju detta med återbrytningen i regeringskansliet. Men när jag hänvisade till den nya utlänningslagen och till att den skulle kunna medföra förkortade handläggningstider, så var det inte i första hand därför att återbrytningen är borta, utan det var därför att uppehållstillstånd skall sökas före inresan. Detta angav jag också i mitt svar som ett av skälen till att jag tror att handläggningstiderna kan komma att förkortas.

När det sedan gäller polisen, så är det riktigt att polisen fått den svåra uppgiften att verkställa förpassningsbesluten. Det sker många gånger under kraftig press från opinionsgrupper och massmedia och mot bakgrund av starka och berättigade krav på rättssäker och mänsklig behandling. Jag tror att polisen i de oerhört svåra ärenden det gäller försöker göra så gott den kan, och jag tycker att man gott kan ge polisen en eloge för detta.

GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Kan jag tolka statsrådets svar så att det kommer anvisningar om hur verkställigheten skall skötas? Och skulle jag kunna få svar på min fråga om viseringstvång vid inresa till Sverige även för medborgare i andra länder än Turkiet samt hur långt de nordiska samarbetsplanerna på detta område har kommit?

Tisdagen den
25 mars 1980

Om ändrade bestämmelser rörande förpassning

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Herr talman! Utlänningslagkommittén kommer ju inom kort att lägga fram sitt sista betänkande, och det är i det betänkandet som kommittén tar upp frågorna rörande förpassningen. Vi får se vad kommittén föreslår och därefter ta ställning.

När det gäller det nordiska samarbetet är det riktigt att jag sagt bl. a. i Nordiska rådet att man på tjänstemannaplanet fört diskussioner om en bättre kontroll av Nordens yttergränser. Det var ju en sådan kontroll som förutsattes när den nordiska passfriheten infördes. Vad det kan ge för resultat har jag däremot inte möjlighet att säga ännu.

Viseringstvånget, som ju är olika i de nordiska länderna, är en rätt så komplicerad fråga, som ligger utanför mitt ansvarsområde. Det är en utrikespolitisk fråga, och jag tror inte att det är några ändringar att vänta när det gäller de skillnader i viseringstvång som vi har gentemot Turkiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Om ändrade bestämmelser rörande förpassning

Statsrådet KARIN ANDERSSON erhöll ordet för att besvara *Olle Wästbergs* i Stockholm (fp) den 19 mars anmälda fråga, 1979/80:389, och anförde:

Herr talman! *Olle Wästberg* i Stockholm har med anledning av ett aktuellt ärende rörande förpassning frågat mig om jag tänker ta initiativ till åtgärder som förhindrar dels att en ammande mamma skiljs från sitt barn, dels att en mor med två minderåriga barn förpassas till en stad där man inte tidigare bott, inte talar språket och inte har släktanknytning.

Beträffande det förpassningsbeslut som *Olle Wästberg* har som utgångspunkt för sina frågor till mig vill jag först nämna att beslutet omfattade inte bara kvinnan och hennes två barn utan också maken, dvs. hela familjen. Förpassningsbeslut skall enligt huvudregeln verkställas till hemlandet, i förevarande fall således till Turkiet. Svenska myndigheter har varken rätt eller möjlighet att bestämma vart en förpassad reser efter ankomsten till hemlandet.

När polisen skulle verkställa förpassningsbeslutet övergav mannen familjen. Hustru och barn togs i förvar och placerades på ett motell. Därefter inträffade de händelser som föranledde att mamman anhölls och i samband därmed skildes från sina barn.

Enligt gällande bestämmelser om behandlingen av häktade och anhållna skall frågan om tillstånd för en frihetsberövad kvinna att ha ett spädbarn hos sig prövas av den som har ansvaret för förvaringslokalen – i detta fall polisen i Södertälje. Samråd skall ske med läkare. Vidare skall föreståndaren för förvaringslokalen se till att sociala centralnämnden eller motsvarande omedelbart underrättas om beslutet i en sådan fråga. Jag har inhämtat att man i Södertälje har förfarit på det sätt som lagstiftningen föreskriver. Efter

samråd med läkare bedömdes det av flera skäl olämpligt att spädbarnet skulle få vistas hos modern.

Med hänsyn till vad jag nu har sagt anser jag inte att det finns anledning att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Olle Wästbergs fråga.

OLLE WÄSTBERG i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det ärende som vi nu behandlar och som föranledde min fråga är ett alltför typiskt exempel på den politik som regeringen tillämpar gentemot assyrier.

Rumi Can, som kvinnan i det aktuella fallet heter, kom till Sverige för ett år sedan. Hon har ungefär 150 släktingar här och är född i en av de mest utsatta byarna i östra Turkiet. I just den byn fanns en gång en stor assyrisk grupp, men i dag finns inte en enda kristen kvar där. Rumi Can och hennes man bodde länge i byn Mesisa. Makens far och även hans äldste bror har mördats. Efter mordhot och beskjutning av bostaden flydde familjen till Istanbul, där förföljelserna fortsatte. Efter sju månaders vistelse i Istanbul flydde de till Sverige.

Nästan varje assyrisk familj som kommer till Sverige har den här bakgrunden: Nära släktingar har mördats, misshandlats, rånats, bortförts eller våldtagits – just därför att de är assyrier.

Många människor frågar sig säkert: Varför står det så ofta i tidningarna om tragiska förpassningar av assyrier? Svaret är lika enkelt som det är skrämmande: Assyrierna är utsatta för svår förföljelse för sin kristna tros skull. Regeringen har dock fattat ett unikt beslut om särbehandling av just kristna assyrier från Turkiet. Denna folkgrupp skall utestängas från Sverige, trots att det här rör sig om s. k. B-flyktingar. En sådan diskriminering har aldrig tidigare tillämpats i modern svensk flyktinglagstiftning och har inte drabbat någon annan grupp än assyrierna.

Regeringen har utnyttjat möjligheten att "av särskilda skäl" säga nej till assyrierna. Därigenom behandlas den här folkgruppen hårdare och mer summariskt än andra folkgrupper.

Samma dag som regeringen fattade beslut om att förpassa Rumi Can fattade den också beslut om ytterligare 17 assyrier. I samtliga fall beslöts om förpassning. Att en ensam mor med barn förpassas från Sverige är skrämmande nog inte så unikt – det har hänt gång på gång.

Efter sin desperata handling – efter att ha hoppat ut genom ett fönster med sin baby i famnen – sattes Rumi Can, som befann sig i chocktillstånd, i häkte. Det fyra månader gamla barnet fördes till sjukhus. Under de första dagarna i häktet fick modern vid några tillfällen åka till sjukhuset för att under en knapp timme amma sitt barn. Nu har kontakten mellan barn och moder brutits. En polissyster har hjälpt modern att med en sugmaskin tappa bröstmjölken några gånger om dagen.

Jag vill fråga Karin Andersson: Är ett sådant förfarande värdigt ett rättssamhälle?

Rumi Cans situation visar på en närmast grotesk brist på inlevelse från myndigheternas sida. Hon sätts i häkte och berövas möjligheten att få träffa

*Om ändrade be-
stämnelser röran-
de förpassning*

sina barn. Man lägger in meddelanden till henne på turkiska trots att hon dels är analfabet, dels inte kan turkiska.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Herr talman! Olle Wästberg i Stockholm vet mycket väl att jag är förhindrad att gå in på ett enskilt ärende. Jag kan alltså inte kommentera det han redogjorde för i det aktuella fallet. Jag skall dock nämna ett par saker.

Olle Wästberg säger att myndigheterna helt har brutit kontakten mellan det lilla barnet och modern. Jag har emellertid i dag fått veta att modern har haft barnet hos sig. Fallet ligger f. ö. helt utanför mitt ansvarsområde – åtalet mot modern är ett fall för polis- och åklagarmyndigheterna.

Sedan tog Olle Wästberg upp en fråga som i och för sig ligger utanför den fråga som jag i dag har att besvara, men jag vill ändå något kommentera den. Den gäller assyriernas/syrianernas speciella situation och vår handläggning av ärenden som rör assyrierna.

Det är riktigt att regeringen i november 1976 – det var alltså inte denna regering – beslöt att man skulle använda den möjlighet man har i utlänningslagens 2 § tredje stycket att vägra B-flyktingar att vistas här om det finns särskilda skäl. Orsaken till det var att Sverige rimligen inte kan låta alla assyrier/syrianer komma hit. Varje ärende som gäller assyrier prövas emellertid särskilt. Om de kan åberopa starka skäl får de stanna.

OLLE WÄSTBERG i Stockholm (fp):

Herr talman! Det är glädjande om Rumi Can nu har fått träffa sitt barn – så sent som halv två i går hade hon ännu inte fått träffa och själv amma sitt barn. Det är bra om detta nu har ändrats. Man får inte låta flyktingpolitiken gå ut över barnen.

Sedan tog Karin Andersson upp den mer generella frågan om assyriepolitiken. Det är riktigt att regeringen den 11 november 1976 beslöt att assyrierna är B-flyktingar – men att det efter den dagen ändå skulle vara stopp för deras invandring. Det berodde inte på att något hade hänt i Turkiet – tvärtom hade förföljelserna snarast ökat i takt med den muslimska väckelse som sveper över Mellanöstern. Man fattade ett administrativt beslut därför att man ansåg att problemen blivit stora i Sverige.

Det är inte så som Karin Andersson säger, att man prövar varje ärende särskilt. Efter regeringens beslut i november 1976 avisas regelmässigt assyrier vid Sveriges gräns just därför att de är assyrier. Någon egentlig prövning av deras ärenden sker inte. Det säger också statsrådet själv i den proposition om utlänningslagen som just har lagts fram. Där står det att polismyndigheterna kan lämna en persons uppgifter "utan avseende", om regeringen av "särskilda skäl" har beslutat att en folkgrupp inte får komma in i landet. Så har också skett hittills, säger man i propositionen. Särbehandlingen av assyrierna leder följaktligen till att deras enskilda ärenden inte prövas.

Jag tror att den särbehandling som regeringen har beslutat om har bidragit

till att enskilda fall behandlats med hårdhet, för att inte säga med brutalitet.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Herr talman! En anledning till att bestämmelserna om särskilda skäl infördes i lagstiftningen var just att det förelåg svårigheter för vårt land att ta emot den grupp utlänningar som assyrierna/syrianerna tillhör. Vi vet att den assyriska gruppen i Turkiet vill komma hit och att den består av ca 30 000 personer. Det är enligt min mening en realistisk bedömning av de regeringar som har fattat och vidhållit beslutet, att det är omöjligt för vårt land att ta emot en så stor grupp. Jag vill dock hävda att ärendena prövas. De skall även prövas av polisen vid gränsen – och så görs också. Men jag hoppas att rättssäkerheten skall bli ännu större efter den 1 juli, när, som Olle Wästberg vet, varje beslut om avlägsnande skall anmälas till invandrarverket för att verket skall kunna ta ställning till beslutet.

OLLE WÄSTBERG i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag påstår inte att regeringens beslut av den 11 november 1976 är olagligt. Jag påstår att det inte är moraliskt hållbart att särbehandla en speciell folkgrupp.

Varför skall det vara så, att om två människor med teoretiskt sett identisk bakgrund – erfarenheter av samma förföljelse – kommer till Sveriges gräns släpps den ene men inte den andre in, därför att den andre är kristen assyrier från Turkiet? Varför får en människa som kommer före ett visst datum komma in i landet, medan en som kommer efter ett visst datum inte får komma in, trots att den som kom senare kan ha en mycket allvarigare förföljelsebakgrund? Någon individuell behandling sker tyvärr inte. Polisen får, med statsrådets och regeringens goda minne, lämna en assyriers påstående om förföljelse utan avseende, eftersom regeringen har fattat ett beslut om "särskilda skäl". I detta hänseende blir det ingen skillnad efter den 1 juli. I den proposition som nyligen har lagts på riksdagens bord har statsrådet uttryckligen gjort ett undantag för de fall där särskilda skäl gäller. Dessa särskilda skäl gäller och har bara gällt assyrier, och det är fråga om ett unikt beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Om Broströmskoncernens försäljning av vissa fartyg, m. m.

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöll ordet för att besvara Kurt Hugossons (s) den 20 mars anmälda fråga, 1979/80:393, och anförde:

Herr talman! Kurt Hugosson har frågat mig dels varför regeringen givit Broströmskoncernen tillstånd till försäljning av fartygen Timmerland och Vasaland i strid med gällande avtal, dels vilka åtgärder regeringen avser att

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

*Om Broströms-
koncernens försäljning av vissa
fartyg, m. m.*

*Om Broströms-
koncernens för-
säljning av vissa
fartyg, m. m.*

vidta för att garantera sysselsättning för de nu varslade 243 ombordanställda.

Regeringen har i ett beslut den 13 mars givit Broströms exportlicens för fartygen Timmerland och Vasaland. De båda fartygen skall säljas till ett finskt rederi. Timmerland går över till köparen i år. Vasaland däremot tillträds av köparen först år 1984. Statens avtal med Broströms utgör inte något hinder mot försäljningen av fartygen. I samband med försäljningen av Timmerland skall Broströms köpa ett isförstärkt bulkfartyg av det finska rederiet. Det fartyget ger fler sysselsättningstillfällen än Timmerland. Det finns inte något samband mellan de aktuella varslen och exportlicenserna.

Broströms för fortfarande olika förhandlingar beträffande de varslade. Regeringen har f. n. inte för avsikt att vidta några särskilda åtgärder.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Den 25 oktober förra året hade kommunikationsministern och jag en debatt om vikten av att vi snarast möjligt får en sjöfartspolitik i detta land. Jag efterlyste en sjöfartspolitisk proposition till riksdagen förra hösten. Kommunikationsministern ansåg att det inte var nödvändigt att då lägga fram en sådan proposition, och först nu i vår får vi propositionen.

I den debatten pekade jag på de stora ekonomiska problem som Broströmskoncernen redan då brottades med. Jag gav också uttryck för stor oro dels för sysselsättningen, dels för rederiets fortbestånd. Jag vill, innan jag kommenterar dagens svar, ta detta tillfälle i akt att citera vad kommunikationsministern då sade.

Kommunikationsministern sade bl. a.:

”Jag kan också lugna riksdagens ledamöter med att det inte är fråga om att Broströms skall behöva sälja ut hela sin flotta till utländska eller mindre hedervärda, tror jag det var, svenska redare. Det är inte fråga om några sådana drastiska åtgärder över huvud taget.”

I ett annat inlägg sade kommunikationsministern:

”Nu skall jag i alla fall än en gång säga, att om det gäller ett eller annat speciellt rederi, så skall man ta upp diskussionen med det, fullständigt oberoende av om man dessförinnan fastlagt en långsiktig sjöfartspolitik eller inte.”

Herr talman! Nu har vi sett vad de här uttalandena var värda. Jag vill fråga: Vilka diskussioner har kommunikationsministern haft med Broströmskoncernen i den här uppkomna situationen då rederiet av ekonomiska skäl tvingas att försälja två av sina modernaste fartyg som är företagsekonomiskt bra delar av koncernen?

Nu säger kommunikationsministern i svaret att detta inte alls står i strid med det avtal som finns mellan staten och Broströmskoncernen. Jag har inte som enskild riksdagsledamot möjlighet att ta del av ett sekretessbelagt avtal, men Svenska sjöfolksförbundet hävdar att sådana är bestämmelserna. När riksdagen och trafikutskottet våren 1979 behandlade frågan om ett specialstöd till Broströmskoncernen och även andra rederier, så bibringades vi från

departementet den uppfattningen att man genom att bevilja Broströmskoncernen 80 miljoner som ett engångsbelopp och ett mycket förmånligt amorteringsfritt lån fram t. o. m. 1982 – det var före kommunikationsministrarnas tid i departementet – skulle trygga utvecklingen i bl. a. Broströmskoncernen och att inte någon försäljning skulle ske.

Det är alltså ytterst förvånansvärt att regeringen i detta läge medger tillstånd att sälja ut två av de modernaste fartyg som koncernen har, och detta bara några veckor innan riksdagen, som vi hoppas, skall ta ställning till riktlinjerna för den framtida sjöfartspolitik och stödåtgärder för den svenska sjöfartsnäringen.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Kurt Hugosson har litet otur i dag. Det är väl därför som han inte alls kommenterar frågan om varslet för de här 243 ombordanställda. Jag vet inte om Kurt Hugosson gick efter någon artikel i någon tidning när han ställde sin fråga, eller om han verkligen satte sig in i detta. Jag tror att han gick efter en tidsningsartikel – annars hade han nog inte ställt frågan. Nu gäller det väl att höja tonen högst märkbart, för sakbakgrunden är rätt svag.

Det är alldeles riktigt att det finns ett avtal mellan staten och Broströmskoncernen. Men det avtalet innebär inte alls att Broströmskoncernen inte får sälja – man får sälja men endast under förutsättning att regeringen medger det. Nu har man sålt ett fartyg, men i gengäld har man köpt ett fartyg under avtalstiden. Avtalet går ut 1983 och det andra fartyget överläts 1984, så dessa transaktioner berörs alltså inte av avtalet. Det fartyg som koncernen köpt sysselsätter fler personer än det fartyg som koncernen sålt – det blir alltså fler anställningar vid Broströmskoncernen. Varslet, om vilket herr Hugosson över huvud taget inte talade här i talarstolen, gäller icke för svensk personal, utan huvudsakligen för crosstrade i Fjärran Östern.

Broströmskoncernen gör dessa saker i syfte att få ner räntekostnaderna på de fartyg koncernen har och för att få fartyg som bättre passar för behoven här hemma, samtidigt som man gör sig av med fartyg på icke räntabel och lönsam trafik. Jag är tacksam för att herr Hugosson inte deltar i någon svensk näringslivsrekonstruktion, för då bleve det dyrt.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Som kommunikationsministern vet, så har man bara tre minuter på sig när man skall kommentera svaret på en enkel fråga, men jag skall utnyttja möjligheterna att komma tillbaka.

De här två fartygen som regeringen givit tillstånd att sälja är de modernaste fartyg som koncernen har. I gengäld skall man köpa ett tio år gammalt bulkfartyg från Finland. Alla förutseende svenska redare har låtit försälja sina bulkfartyg, eftersom bulkmarknaden inom överskådlig framtid kommer att vara belastad med ett kraftigt tonnageöverskott.

Försäljningen av Timmerland och förvärvet av Taurus är därför motsägsfullt och obegripligt. Detta vittnar bara om, herr kommunikationsminister, att företagsledningen är tvingad att vidta ekonomiska transaktioner

Om Broströmskoncernens försäljning av vissa fartyg, m. m.

*Om Broströms-
koncernens för-
säljning av vissa
fartyg, m. m.*

som innebär att lönsamt tonnage avyttras och icke lönsamt tonnage förvärvas. Vad vi krävde i fråga om den framtida sjöfartspolitikerna var att man skulle verkställa sjöfartspolitiska utredningens förslag att skapa ett statligt leasingföretag. Om detta skett hade vi icke behövt försälja dessa fartyg, som hör till de modernaste inom den svenska sjöfarten. Det var denna debatten gällde i höstas.

Jag frågade i mitt första inlägg: Vilka diskussioner har kommunikationsministern haft med Broströmskoncernen? Är det inte riktigt att 243 människor har blivit varslade om uppsägning? Sedan 1975 har Broströmskoncernens fartygsflotta minskat från 67 till 22 fartyg. Sysselsättningen för sjöfolk har gått ner från i runda tal 4 500 till något över 1 000. Om den här utvecklingen får fortsätta utan att regeringen vidtar åtgärder, kommer Sveriges äldsta och förnämsta rederi att gå en snar död till mötes. Vi har under några år blivit av med mer än hälften av den svenska handelsflottan. Antalet sysselsatta inom sjöfarten har minskat drastiskt. Underlaget för insegmentet av ett svenskt sjöfartsnetto sjunker månad för månad. Men herr kommunikationsministern tycks icke hysa någon som helst oro för den utveckling som äger rum inom svensk sjöfartsnäring i allmänhet och Broströmskoncernen i synnerhet.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är intressant att notera att herr Hugosson tar utgångspunkten 1975. Men hur mycket den svenska handelsflottan ökade åren dessförinnan genom mer eller mindre bra spekulationsköp, det säger herr Hugosson ingenting om.

Broströmskoncernen har köpt ett isförstärkt bulkfartyg – ett fartyg som är bättre anpassat till det behov koncernen har för sina transporter – och man har sålt ett fartyg. Det är alltså fråga om ett byte av ett fartyg mot ett annat. För detta tar herr Hugosson nu till storsläggan. Men vore det inte klokare att försöka se vad saken gäller?

Dessutom tycker jag att det är en aning osmakligt att försöka sammanställa detta med varslat, för dessa båda frågor har icke ett spår med varandra att göra. Det blir fler anställda i den verksamhet som Broströms bedriver i Skandinavien, men färre i den verksamhet man har i andra delar av världen, där man haft för många anställda.

Herr Hugosson har på ett osmakligt sätt försökt koppla ihop de här båda frågorna och dessutom påstå att Broströms skulle vara på fallrepet. Det finns inget skäl att förutsätta det, tvärtom. Jag har haft kontakter med Broströms och funnit att man är – till skillnad från herr Hugosson – angelägen om att inte dra skattemedel för allt vad man gör. Att herr Hugosson och hans parti vill sprida ut skattepengar så snart någon piper i något litet sammanhang är tyvärr alltför bekant för det här folket.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag skall försöka undvika det tonläge och det ordval som kommunikationsministern använder i debatten, när han talar om brösttoner och osmaklighet.

Vad det handlar om är att Sveriges riksdag och regering har beviljat denna koncern förmånliga och under viss tid amorteringsfria lån liksom engångsbelopp som tagits av skattepengar. Det är med utgångspunkt i detta som jag upplever det som högst oroväckande att rederiet på grund av ekonomiska bekymmer tvingas försälja delar av sin moderna flotta. Dessutom tycker jag att man har anledning att reagera när sysselsättningen minskar. Det är uppenbarligen så, kommunikationsministern, att antalet anställda har minskat drastiskt som en följd av de ekonomiska bekymmer som rederiet har haft och har.

Vad jag vill åstadkomma är att vi vidtar åtgärder och slår vakt om de skattepengar som vi redan har pumpat in i den här koncernen, så att vi inte när avtalet löper ut 1982 tvingas konstatera att det inte finns något kapital kvar i koncernen och inte heller några förutsättningar för en fortsatt sjöfartsverksamhet. Det är detta frågan gäller, kommunikationsministern.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är riktigt att Broströmskoncernen har fått skattepengar, och det gör ju att herr Hugosson vill ge koncernen ännu mer – det är helt symtomatiskt. Självt är företaget angeläget att inte dra mer skattepengar. Det vill få ned sitt räntenetto och självt göra de ekonomiska bedömningarna.

Jag tycker att det är osmakligt – jag står för det ordvalet – när herr Hugosson i sin fråga skriver att företaget "har varslat om uppsägning för 243 ombordanställda. En bidragande orsak härtill är den fartygsförsäljning företaget fått tillstånd till av kommerskollegium och regering."

Detta är ju fullständigt osant, och jag tycker att det är osmakligt att för svenska folket framställa saken som om regeringsbeslutet skulle innebära att 243 människor kan förlora jobbet. Det är inte sant och därför är både ordet osmakligt och ordet osakligt på sin plats.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Det måste väl ändå, herr kommunikationsminister, föreligga ett samband mellan antalet fartyg som ett rederi har och den personalstyrka som kan sysselsättas. Även om orsaken till att 243 personer har varslats icke enbart är att söka i denna fartygsförsäljning, är det väl alldeles klart att sysselsättningen minskar och att 243 personer har varslats, detta trots att riksdagen, på regeringens förslag, så sent som våren 1979 beviljade gynnsamma lån och dessutom till det företag som vi nu diskuterar gav ett engångsbelopp på 80 milj. kr.

Allt detta är obestridligen sant. Att jag har ställt frågan beror på att kommunikationsministern den 25 oktober 1979 frimodigt sade att han skulle se till att ingenting händer. Nu har vi fått se vad uttalandet den 25 oktober var

*Om Broströms-
koncernens för-
säljning av vissa
fartyg, m. m.*

Tisdagen den
25 mars 1980

*Om Broströms-
koncernens för-
säljning av vissa
fartyg, m. m.*

värt. 243 personer har varslats om uppsägning, och beträffande två av de modernaste fartygen har regeringen beviljat tillstånd till försäljning.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag är medveten om att jag inte har några möjligheter att få sista ordet, men en del av vad herr Hugosson sagt måste jag ändå bemöta.

Beträffande de 243 personer som har varslats vill jag fråga: Har herr Hugosson någon aning om vilka det är? Tror herr Hugosson att de skulle kunna sättas in i trafik på exempelvis Timmerland? De är inte utbildade för den typen av sjöfart, de har inte ens språkkunskaperna. De flesta av dem är bosatta i Hongkong och är förmodligen inte särskilt angelägna att flytta hit. En del är bosatta i Sydeuropa. Ytterligare sju personer skall anställas för den nordeuropeiska trafiken, eftersom man byter ut Timmerland mot ett fartyg som kräver mer personal. Det är vad som har skett nu.

Jag står för vad jag sade i oktober, nämligen att det inte är fråga om att sälja ut hela flottan. Jag står också för uttalandet att vi skall behandla rederi för rederi när det behövs. Jag tycker det är strongt av rederiet att försöka få ned sitt räntenetto och driva verksamheten utan att begära mer skattepengar.

Det är faktiskt fullständigt nys att sammankoppla de här frågorna med varandra. Alla dessa människor från Hongkong skulle inte kunna få arbete ombord på Timmerland. Sju av dem skulle möjligen kunna få det. Broströmskoncernen måste också rationalisera sin verksamhet till andra delar av världen. Vi skall vara tacksamma för att Broströmskoncernen för en hygglig ekonomisk politik f. n.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag skall försöka att vara mycket positiv mot kommunikationsministern och säga att vi har samma mål när det gäller Broströmskoncernen. Jag menar precis detsamma som kommunikationsministern: att det gäller att vidta åtgärder så att den här koncernen kan leva vidare, att minska de kapitalkostnader som så hårt tär på koncernens ekonomi.

Men jag tycker inte att det är en bra lösning att företaget i det läget tvingas att sälja sitt bästa realkapital. Utifrån den utgångspunkten och på basis av de uttalanden som kommunikationsministern gjorde i debatten i oktober 1979 hade jag väntat mig att kommunikationsministern skulle ha kunnat finna en annan lösning, så att vi hade sluppit den här utlandsförsäljningen av två av de sju moderna fartyg som Broströmskoncernen för ett par år sedan beställde i Japan.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag skall tydligen i detalj gå in på Broströmskoncernens affärsmässiga överväganden för att göra herr Hugosson nöjd. Det är så att genom den här affären tillförsäkras koncernen en betydelsefull samseglingsspool med Finska Ångfartygs AB och får dessutom betydande godsvolymer för sin Medelhavstrafik.

Det finns alltså även sådana avvägningar, men jag har inte velat trötta kammaren med att i detalj ge herr Hugosson precis varenda liten uppgift som behövs för att han skall förstå att Broströms har gjort en ganska hygglig affär och ett klokt övervägande. Jag räknar inte med att herr Hugosson någonsin kommer att acceptera det. Vi har olika uppfattningar. Jag tycker att Broströms i dag har en ledning som arbetar sunt och riktigt. Herr Hugosson tycker tydligen att koncernen arbetar på ett felaktigt sätt. Var och en har olika åsikter – man kan vara bra karlar för det.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag har, såvitt jag vet, icke på något sätt framställt det hela så att Broströmskoncernen har gjort något fel. Det jag har försökt att hävda är att regeringen har gjort fel, som inte har funnit en annan lösning för att förstärka företagets ekonomiska situation än att medge att man får sälja fartyg utomlands.

Det är ju inte så underligt att jag i dag ställer dessa frågor som representant för Göteborgs kommun med utomordentligt stora sysselsättningsproblem. 1975 sysselsatte Broströms 4 570 personer i last- och passagerarfartyg. I dag är den personal som krävs, för de 22 fartyg man har kvar, 1 012 stycken. Det har försvunnit över 3 000 människor utan vidare. Och det är en sysselsättningseffekt som är av stor omfattning i en region som drabbas hårt av varvsinskränkningar och andra bekymmer.

Det är alltså utifrån de här sysselsättningsmässiga utgångspunkterna som jag är mån om att svensk sjöfartsnäring skall kunna leva vidare och att Broströmskoncernen får en ekonomisk bas och kan utvecklas. Det är utifrån de utgångspunkterna som jag tycker att regeringen har handlat dåligt.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag har nu åtta gånger försökt tala om att det blir sju ytterligare anställningar inom Broströmskoncernen. Herr Hugosson kan alltså vara alldeles trygg i den delen.

Dessutom har jag kunnat konstatera att herr Hugosson precis som andra socialdemokratiska ledamöter i den här salen kräver krafttag från regeringen – krafttag när det gäller att stå i talarstolen och lova ett antal miljoner. Jag tycker att det är bättre om vi utan skattepengar försöker rekonstruera svenska företag så att de inte går med förlust, herr Hugosson. När det dessutom nu momentant blir ytterligare sju arbetstillfällen skall det bli intressant att höra herr Hugossons nästa replik.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Den kommentaren skall bli mycket kort, herr kommunikationsministern. 243 personer har varslats om uppsägning, och kommunikationsministern säger: Det blir sju ytterligare anställningar.

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om åtgärder mot
olämplig trafik
med snöskoter*

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Vår jord är rund. Den är inte platt, den är rund, herr Hugosson. Det är tyvärr så att det som här har nämnts gäller förhållanden på andra sidan jorden. Vi kan kräva mycket av den svenska regeringen, men förutsättningarna för oss att också klara sysselsättningspolitiken i Hongkong är begränsade. Jag tror inte att de svenska skattebetalarna skulle uppskatta det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Om åtgärder mot olämplig trafik med snöskoter

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara *Olle Göransson* (s) den 10 mars anmälda fråga, 1979/80:362, och anförde:

Herr talman! *Olle Göransson* har frågat mig om jag avser att ingripa för att stävja missbruk av snöskotrar genom hastighetsbegränsning och/eller registrering.

Enligt bilregisterkungörelsen (1972:599) får terrängskotrar inte användas utan att vara registrerade.

Jag delar *Olle Göransson*s oro över utvecklingen av snöskotertrafiken. Regeringen har därför på mitt förslag den 21 februari i år uppdragit åt trafiksäkerhetsverket att överväga om man genom tekniska krav kan begränsa effekten och hastighetsresurserna hos terrängskotrar. Jag har också tagit upp överläggningar med företrädare för snöskoterbranschen för att få till stånd en rimlig anpassning av fordonen. Även andra åtgärder – bl. a. hastighetsbegränsningar – kan bli aktuella. Det gäller dock att hitta lösningar som motverkar missbruket utan att medföra onödiga svårigheter.

OLLE GÖRANSSON (s):

Herr talman! Låt mig tacka statsrådet för svaret.

Jag vill först säga att man inte skall döma ut alla skotrar. Snöskotern är till nytta för många människor. Den kan underlätta yrkesutövningen för de människor som bor i glesbygd, och den är naturligtvis till oerhört stor nytta för fjällräddarna. Det är inte så ofta den behöver användas där, men när en insats krävs är den ett effektivt hjälpmedel.

Det finns sålunda yrkesgrupper i dessa områden för vilka skotern har sin betydelse. Men man kan trots allt konstatera att det är olägenheter med skotern och det har också statsrådet gjort i svaret, där han säger att det har vidtagits åtgärder för att få till stånd någon form av begränsningar. olyckorna med snöskoter ökar nämligen för varje år, och skadorna – benbrott, ansiktsskador och annat – är numera legio vid de norrländska sjukhusen. Även dödsfall är inte ovanligt.

Man kan också konstatera att skotern kan användas för brottslighet, då raststugor i fjällen plundras och bränns. Vi har också exempel på hur skotern

används för grym jakt på vilda djur.

Skotern innebär dock möjligheter för människan att nå över allt större ytor, och det är väl närmast där min fråga kommer in. Det finns i dag knappast en enda kvadratmil som inte bär spår av skotertrafiken. Det kan vara nyfikna skoterburna turister som driver bort renarna för samerna. Det påstås att det kan räcka med ett gammalt skoterspår på en fjällsida för att renarna skall vända eller vandra långa sträckor bort från de betesmarker där man hade tänkt sig att de skulle hålla till.

Jag vill fråga om statsrådet har uppfattningen att våra orörda naturområden skall fyllas av buller och avgaser av ungefär samma slag som vi har i våra storstäder. Det medför enligt mitt sätt att se att bl. a. fjälltrakterna får allt mindre rekreativvärde för de människor som vill söka sig till den stillhet och den friska luft som förr har funnits där.

Man frågar sig vad som skall göras åt dessa olägenheter. Ja, restriktioner är en väg. I Norge har man utfärdat ett generellt förbud mot skotertrafik, även om man beviljar dispens. I Canada har man en annan effektiv broms, såvitt jag förstår. Man har i skotrarnas drivmattor ett registreringsnummer inpräglat, så att tydliga avtryck i snön berättar vilken skoter som färdats i markerna.

Även om vi har registreringsplikt i vårt land, vilket statsrådet hänvisar till, måste det vara en omöjlig uppgift för poliserna att övervaka dessa enormt stora områden. Förutom att det rör sig om stora ytor är skotrarna också mycket snabbgående, upp till 100 km per timme.

Jag skulle önska att statsrådet närmare utvecklade de möjligheter han själv ser när det gäller det tilltagande ofoget med snöskotrarnas användning.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Nu rör det sig inte om så många snöskotrar att vi får någon storstadsträngsel. Totalt sett finns det 70 000 i landet. Men jag håller med om att detta faktiskt är ett problem och att det är i tilltagande.

Jag kan säga att vi i går kom överens med branschen om att man inför nästa säsong inte skall importera eller tillverka snöskotrar med högre effekt än 60 hästkrafter. Det betyder att de i gynnsammaste tänkbara fall kommer upp i 90 km per timme. I dag har vissa av dem effekter på ända upp till 90 hästkrafter och kör 150 km per timme. Vi har alltså på kort sikt kommit fram genom frivilliga åtgärder.

Vi har också tänkt att under tiden ta ett bredare grepp på frågan. Uppdraget till trafiksäkerhetsverket är ett led i detta.

Från branschen har man också tryckt på om att sådant som förarbehörighet och utbyggnad av leder bör tas upp.

Jag kan säga att det här är ett problem, och blir det inte bättre genom att man får en frivillig överenskommelse om långsammare skotrar och en bättre tingens ordning, så är det inte otänkbart att vi får ta till sådana åtgärder som man vidtagit i Canada och Norge. Men låt oss hoppas att det inte skall behöva gå så långt, utan att man nu skall kunna komma fram på frivillighetens väg. Jag tror att vi kanske trots allt kommer till rätta med de värsta ofogen, om vi

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om åtgärder mot
olämplig trafik
med snöskoter*

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om åtgärder mot
olämplig trafik
med snöskoter*

får bort de oerhörda hastigheterna, och om vi sedan tillsammans med skoterbranschen kan ta upp en del andra saker, såsom frågan om körkort, kan det bli ännu bättre.

Jag vill dock samtidigt säga att jag håller med herr Göransson om att förutsättningarna för en effektiv polisövervakning är begränsade. Därför tycker jag att den kanadensiska modellen – där man alltså efteråt kan se vem som har åkt med skotern – verkar vara intressant. Den tycker jag att vi skall se närmare på.

OLLE GÖRANSSON (s):

Herr talman! Det är bra att kommunikationsministern är beredd att pröva olika möjligheter för att stävja ofoget. Jag är övertygad om att många friluftssälskande människor vill skriva under på detta, liksom de människor som måste ha skotern för transporter och i sin yrkesutövning.

Men jag måste säga att jag faktiskt hade väntat mig att man skulle ha större ambitioner när det gäller möjligheterna att skruva ner hastigheten. 90 km i timmen är väldigt snabbt, inte minst med hänsyn till att många av de här djuren – älgar t. ex. – helt enkelt inte kan hålla undan för en skoterfarande människa i den hastigheten. Utan överdrift kan det väl också sägas att många älgar har fått så stressande konfrontationer med skotrar att de har kastat sina kalvar långt innan det varit tid att föda.

Det var min förhoppning att kommunikationsministern skulle ha sagt att han strävar efter en sådan begränsning av hastigheten på skotrarna att den svarar mot all annan högsta tillåtna hastighet utan körkort på land, nämligen 30 km i timmen, och att det skulle krävas körkort eller andra speciella tillstånd för att få köra fortare. Att vem som helst skall kunna framföra detta fordon i 90 km hastighet kan inte vara rimligt, enligt mitt sätt att se.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det som herr Göransson säger kan låta bra, men det är inte riktigt så lätt att genomföra. Om man begränsar hästkrafterna ytterligare kommer man nämligen också åt arbetsskotrarna, och det vill man ju inte.

Nu är 90 km i timmen alltså absolut toppfart – som kan uppnås bara under de gynnsammaste tänkbara betingelser – så det är inte särskilt många som kommer upp i den hastigheten med sin skoter. Dessutom tror jag att om vi skulle tänka oss att fatta ett allmänt beslut om en skoterhastighet av högst 30 km i timmen och att det skulle krävas körkort för att få köra fortare, skulle det egentligen inte återstå några realistiska möjligheter att övervaka efterlevnaden av ett sådant beslut. Det går alltså inte.

Jag håller med om att 90 km i timmen är mycket, men vi kan utgå från att detta är en absolut toppfart, närmast möjlig bara i medvind och i nedförsläp. Sedan är det också så att det ofta är fråga om väldigt långa transportsträckor i dessa delar av landet, varför det kanske inte skulle uppfattas som någon bra bestämmelse – att bara få köra i 30 km fart – av dem som har skotrarna för sitt jobb, om de skulle behöva ta sig fram i den takten.

Det är klart att man kan ställa körkortskrav, men – som jag sagt – hur skall vi å andra sidan rimligtvis kunna övervaka detta? Jag har en känsla av att det skulle bli mycket svårt.

OLLE GÖRANSSON (s):

Herr talman! Vi pratar som sagt var om två olika kategorier av skoterägare. Jag har klart undantagit de människor som behöver skotern för sin yrkesutövning i glesbygden. Men det är den övriga delen – skall vi kalla den turistdelen? – av skoterägare som jag är ledsn på och som jag vill att det skall göras någonting åt. Det är alltså för den gruppen som man bör begränsa hastigheten mycket kraftigt. 90 km i timmen är en oerhört hög hastighet för djur som springer i snötäckt terräng, och den hastigheten kan på intet sätt försvaras, enligt mitt sätt att se.

Men det är alltså inte nyttotrafiken jag är ute efter, utan det är den okynnesåkning som förekommer bland både vuxna och barn. Det inträffar ibland därvid historier som måste te sig helt olämpliga ute i terrängen. Därför vill jag verkligen att de förslag på detta område som vi så småningom får utmynnar i föreskrifter om mycket lägre hastigheter för de skoterförare som icke är yrkesverksamma.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Om utbudande av statligt informationsmaterial

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöll ordet för att besvara tredje vice talmannen *Karl Erik Erikssons* (fp) den 11 mars anmälda fråga, 1979/80:368, och anförde:

Herr talman! Karl Erik Eriksson uppger att trafiksäkerhetsverket framställt och tryckt upp en kostsam katalog där man utbjuder informationsmaterial och läromedel gratis till skolor och därvid i onödan tränger tillbaka en del av NTF:s verksamhet i fråga om läromedel. I anslutning härtill har Karl Erik Eriksson frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd för att förhindra att statliga myndigheter i dagens ekonomiska läge ikläder sig nya ekonomiska åtaganden av liknande slag och därigenom undergräver en del av den ekonomiska grundvalen för en sedan mer än 40 år bedriven framgångsrik frivillig verksamhet i trafiksäkerhetens tjänst.

Såväl trafiksäkerhetsverket som NTF har till uppgift att informera allmänheten i trafiksäkerhetsfrågor. Det ger goda möjligheter att på olika vägar nå ut till alla trafikantgrupper.

Det är klart utsagt från statsmakternas sida att samråd skall ske för att undvika dubbelarbete. Mellan verket och NTF finns en överenskommelse om samverkan och fördelning av arbetsuppgifter angående bl. a. trafiksäkerhetsinformationen. Det har resulterat i rader av väl samkörda aktiviteter genom åren.

Sådan gratisutdelning av material som Karl Erik Eriksson påtalar i sin

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om utbudande
av statligt infor-
mationsmaterial*

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om utbudande
av statligt infor-
mationsmaterial*

fråga kommer enligt trafiksäkerhetsverkets chef inte att förekomma i fortsättningen. Information och överläggningar om kommande utbud av material m. m. kommer även i fortsättningen att ske enligt den samverkansöverenskommelse jag tidigare nämnt.

Jag vill också nämna att trafiksäkerhetsutredningen som blir klar till sommaren bl. a. skall bedöma en lämplig fördelning av arbetet mellan dem som sysslar med trafiksäkerhet.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talman! När man som gammal MHF-are har intresserat sig något för trafiksäkerhetsfrågor, är det naturligt att man tar del av det informationsmaterial som kommer ut. När jag fick trafiksäkerhetsverkets påkostade katalog i min hand reagerade jag verkligen av två skäl.

Jag slog upp det avsnitt som gäller information om nykterhet och upptäckte en tvåsidig bild av en känd skådespelare som låg redlös på en soffa med några omkullvälta buteljer omkring sig och några sönderslagna glas i en tårta bredvid sig. Men det som föranledde min fråga var att jag undrade: Vad är skälet till att trafiksäkerhetsverket av statliga medel satsar mellan 300 000 och 400 000 kr. på en kostsam katalog, där man presenterar informationsmaterial och där det på första sidan står: "En katalog från trafiksäkerhetsverket med informationsmaterial som du får gratis eller lånar utan kostnad."

Jag ställde mig frågan om skälet härtill är att NTF sköter sin verksamhet dåligt. NTF har i flera år bedrivit en frivillig verksamhet i trafiksäkerhetens tjänst och skickat ut material till självkostnadspris till skolor och organisationer. Jag blev så fundersam att jag ringde runt till några lärare i mitt hemlän som undervisar i trafiksäkerhet. Där fick jag en helt annan bild. En lärare sade: "Vi har i årtal haft samarbete med NTF, och det har varit en mycket bra service." En annan lärare sade att "samarbetet alltid fungerat väldigt fint".

Själv ansåg jag att åtgärden från trafiksäkerhetsverkets sida att trycka upp denna kostsamma katalog och erbjuda material gratis rimmade väldigt dåligt med den bild av budgetsituationen som statsråden gett oss och som vi i riksdagen är medvetna om. Därför ställde jag min fråga.

Nu tackar jag för svaret. Jag tycker att det är rakt och öppet.

Jag vill göra en reflexion. I den sista meningen i svaret nämner statsrådet att trafiksäkerhetsutredningen "blir klar till sommaren". Jag hoppas att inte utredningen glömmet att göra en utvärdering och en analys av det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet, dess betydelse och dess volym.

Statsrådet talar här om överenskommelser, om samkörda aktiviteter och om samråd. Jag vill ställa en rak fråga: Har det verkligen skett ett samråd för att undvika dubbelarbete innan den här katalogen trycktes och innan gratisutdelningen erbjöds?

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Först vill jag säga att det trots allt inte är den kände skådespelaren som återfinns på den bild det här talades om – det är en helt annan och vanlig civilperson. Jag håller med om att det är en slående likhet mellan den kände skådespelaren och mannen på bilden. Men det är en detalj.

Jag reagerade exakt likadant som herr vice talmannen när jag fick syn på den här broschyren. Jag frågade: Vad har nu detta kostat? Den frågan lät jag vidarebefordra till trafiksäkerhetsverket. Det gällde både denna broschyr och annat material som jag tycker ser väldigt påkostat ut. Nu är detta inte så alldeles förfärligt dyrt. Men det innebär ändå ett dubbelarbete, som jag själv – precis som Karl Erik Eriksson – anser vara onödigt. Därför kommer trafiksäkerhetsverket i framtiden – som också verket har meddelat – inte att tillåta att sådant sker.

Något tillfredsställande samråd, innan den här broschyren trycktes, har inte skett.

Därutöver vill jag säga att jag delar Karl Erik Erikssons uppfattning om det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet, där varje satsad krona ger mycket stor effekt.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talman! Det är sällan som man i den här kammaren får så raka besked och ett så klart instämmande från ett statsråds sida i en frågedebatt som jag har fått nu. Jag tackar för att statsrådet har svarat på detta sätt – det tycker jag är mycket värdefullt.

Beträffande kostnaden för den här broschyren har jag inhämtat upplysningar. Den kostar i en upplaga på 30 000 exemplar 347 000 kr. Det står i ett tillägg att de upptagna kostnaderna har beräknats under förutsättning av friktionsfri produktion. Så utvecklar man detta och säger att vi sannolikt får räkna med att kostnaden kan bli ytterligare 20 %. Det är mycket pengar, herr statsråd, när det blir omkring en halv miljon kronor för en katalog som jag bedömer vara onödig.

Det skriftliga svaret och det som statsrådet sade senast tolkar jag så att det är ett olycksfall som skett i trafiksäkerhetsverkets arbete, och statsrådet har försäkrat sig om att detta olycksfall inte upprepas.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Om planeringen av brobygget vid Almösund

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara Marie-Ann Johanssons (vpk) den 12 mars anmälda fråga, 1979/80:371, och anförde:

Herr talman! Marie-Ann Johansson har frågat mig om regeringen är beredd att ge vägverket sådana direktiv att brobygget vid Almösund inte

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om planeringen
av brobygget vid
Almösund*

*Om planeringen
av brobygget vid
Almösvund*

onödigtvis försenas. Enligt Marie-Ann Johansson har vägverket dels förlängt anbudstiden för den nya bron, dels fattat beslut om en konstruktion som inte gör det möjligt att använda befintliga vägar och tillfartsvägar.

Anbudstiden för den nya bron förlängdes i fredags med en vecka till den 25 april. Den nya bron kommer inte att försenas på grund av detta.

Den nya brokonstruktionen är vald med hänsyn till följande omständigheter.

Biltrafiken på Tjörnleden har femdubblats sedan den öppnades för trafik.

Antalet oskyddade trafikanter – gående, cyklister och mopedister – har ökat väsentligt på senare år. Utrymmet för dem var i det närmaste obefintligt på den gamla bron.

Trafiken i farleden under bron har blivit mycket mer omfattande. Fartygen har också blivit betydligt större.

Det är alltså säkerheten för den ökade biltrafiken, för de oskyddade trafikanterna och för båttrafiken som bestämt valet av den nya bron utseende.

Detta kallar inte jag, som Marie-Ann Johansson gör, för en oplanerad och obehövlig uppbyggnad av en del av ett trafiksystem.

Avslutningsvis vill jag informera Marie-Ann Johansson om att de av broolyckan närmast berörda kommunerna har uttryckt sin stora tillfredsställelse med den snabbhet som vägverket har visat i den aktuella situationen samt vägverkets planering över huvud taget. Brobygget kommer att forceras så långt det är möjligt utan några särskilda regeringsdirektiv.

MARIE-ANN JOHANSSON (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga.

Som jag framhöll redan i frågan har den brutna broförbindelsen gett öborna många stora problem. De tvingas till mycket långa arbetsresor. Det uppstår också ekonomiska problem, t. ex. genom att framför allt kvinnorna tvingas att arbeta deltid för att över huvud taget klara ut situationen. En del måste bli långpendlare och hyra in sig på fastlandet under arbetsveckorna. Ytterligare andra tvingas att skaffa sig en bil till. Det finns alltså flera skäl till att det brådskar med brobygget, och jag antar att kommunikationsministern lika väl som jag följt massmedia och läst om de konsekvenser broaset fått för Tjörnborna. Vad det i fortsättningen kan få för konsekvenser i form av sociala problem, psykiska problem och svårigheter med att exempelvis byta jobb under den period man saknar broförbindelse vet vi ännu inte något om. Men helt klart är väl att socialt och psykiskt kommer den här tiden inte att gå spårlöst förbi för öborna. Det är därför viktigt att en ny bro blir klar så snart som möjligt.

I frågesvaret nämner kommunikationsministern att anbudstiden inte kommer att förlänga tiden för uppförandet av en ny bro. Det tycker jag är glädjande. Sedan nämner kommunikationsministern en del olika skäl för att välja en speciell brokonstruktion.

I Göteborgstidningen GT står det den 18 mars att kommunikationsminis-

---

*Om planeringen
av brobygget vid
Almösvund*

tern sagt att en lösning som innebär att man använder befintliga brofästen och uppfartsvägar inte är tekniskt möjlig att genomföra. I dag har vi alltså fått en del andra skäl. Helt klart är emellertid att de hårt drabbade öborna har väldigt svårt att acceptera att man förlänger byggtiden för att ta hänsyn till ökad båttrafik m. m., eftersom man om bron inte hade rasat knappast hade byggt en ny bro av de skälen.

I den interpellationsdebatt som vi hade här i kammaren efter broraset sade kommunikationsministern att vad som gäller just nu är att bygga en bro så fort som möjligt – inte minst för att man då skulle spara 1 milj. kr. i månaden, som ju de nuvarande förbindelserna kostar.

Just i dag har jag fått besked om att det finns byggnadsföretag som hävdar att det går att bygga upp bron på ett år. Med en beställning i dag skulle alltså i så fall bron kunna vara klar till semestern 1981.

Jag skulle vilja fråga kommunikationsministern om kommunikationsministern är beredd att verka för att ge sådana direktiv att man använder den lösning som ger den kortaste byggtiden och givetvis med hänsyn tagen till säkerhetsfrågorna. Jag tror inte att öborna vill att man skall bygga en bro som kan rasa på nytt, men jag tror att det skulle vara positivt för de drabbade öborna om kommunikationsministern kunde ge ett sådant besked i dag här i kammaren.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Visst kan vi bygga en likadan bro som förut och använda uppfartsramper och allt sådant, men då får vi en bro som man kan segla på. Det är för djupt för att man skall kunna bära av med betongfundament. Dessutom skulle det bli osäkert för sjöfarten. Det är det som har gjort att man har valt den i princip tyska konstruktionen med en hängbro som inte blir påseglbar och som gör att farleden blir 110 m i stället för 50 m. Men då måste man också ha nya uppfarter, och det gör att det blir en besvärligare konstruktion. Det är i samband med att man väljer en ny konstruktion av bro som man passar på att bredda körbanan. Om man hade kunnat bygga en likadan bro som den tidigare hade vi kanske fått nöja oss med det, just därför att det hade gått fortare.

Jag skall bara ge ett par siffror. Anbudstiden för det här brobygget är faktiskt tio veckor. För investeringar på mer än 15 miljoner brukar den normalt vara tolv veckor. Då har vägverket i allmänhet också tagit fram ett förslag till konstruktion som man räknar på. Det får anbudsgivarna nu också göra själva.

Den planerade byggstarten för bron kommer att ske sju månader efter olyckan. Normalt är att det tar upp till tio månader. Allt görs för att påskynda färdigställandet. Vi har också valt en konstruktion som de kommunala representanterna har sagt nog är den riktiga – jag håller gärna med om att det vore bra om det gick att bygga bron snabbare, men all expertis har sagt att brokonstruktion, anbudstid, osv., gör att bron kan stå klar sommaren 1982, tyvärr inte tidigare.

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om påföljden av
taxitrafik utan
tillstånd*

MARIE-ANN JOHANSSON (vpk):

Herr talman! Jag tycker att de besked som kommunikationsministern nu har givit är positiva. Men min fråga var: Om det nu när anbuden kommer in visar sig att det finns tekniska lösningar som gör det möjligt att bygga bron snabbare och klara påseglingsriskerna – som jag sade tidigare vill öborna säkerligen inte ha en bro som går att segla på igen och som alltså kan försvinna över en natt – är då kommunikationsministern beredd att förorda ett sådant alternativ, även om man därmed inte löser alla de problem som kommunikationsministern nämnde i sitt svar att man skulle lösa? Det var den fråga jag ville ha svar på.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Ja, det är jag. Jag har t. o. m. i den tidigare debatten i kammaren sagt att jag för min del anser att man bör värdera även en snabbare byggtid mycket högt. I enlighet med upphandlingsreglementet kan vägverket sannolikt inte göra det, men jag har meddelat vägverket att jag i så fall är beredd att föreslå regeringen att man skall göra ett undantag även i det hänseendet. Finner man en konstruktion som går att genomföra snabbare är jag alltså beredd att göra allt vad som på mig ankommer för att man skall kunna komma fort fram.

MARIE-ANN JOHANSSON (vpk):

Herr talman! Det är mycket positivt. Jag vill tacka för de orden. Jag tror säkert att de öbor som nu är bekymrade kommer att konstatera att i varje fall kommunikationsministern gör vad på honom ankommer för att bron skall bli klar så snart som möjligt. Jag vill än en gång tacka för det beskedet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Om påföljden av taxitrafik utan tillstånd

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara *Bonnie Bernströms* (fp) den 19 mars anmälda fråga, 1979/80:387, och anförde:

Herr talman! Bonnie Bernström har frågat mig om jag anser det förenligt med rättssäkerheten att beslagtagande av bilen blir en påföljd vid taxitrafik utan vederbörligt tillstånd.

Jag anser att den s. k. svartåkningen inom taxi är ett mycket allvarligt problem. De kunder som utnyttjar svarttaxi utsätts ofta för betydande risker. Svartåkningen är också en illojal konkurrens mot den seriösa taxitrafiken. Skatter och avgifter undandras nämligen det allmänna, samtidigt som den olaga trafiken medför stora ekonomiska fördelar för utövarerna.

Regeringen har den 20 mars i år beslutat om en proposition om vissa taxifrågor. I propositionen föreslås bl. a. en ny straffskala för olaga yrkesmässig trafik, alltså bl. a. olaga taxitrafik. Med den föreslagna

straffskalan blir det möjligt att till skillnad från nu döma till fängelse för den olaga trafiken.

I det betänkande som har legat till grund för propositionen har utredaren berört frågan om något slags avgiftssystem eller annan ekonomisk påföljd för olaga taxitrafik. Under remissbehandlingen av betänkandet har också tagits upp frågan att införa bestämmelser om förverkande av fordonet eller av vinningen av brottet.

Några konkreta förslag om förverkande eller beslag av bilar läggs inte fram i propositionen. Skulle vidare överväganden leda fram till förslag om att förverka eller beslagta bilar får givetvis rättssäkerhetsaspekterna beaktas i det sammanhanget.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar herr kommunikationsministern för svaret.

Liksom kommunikationsministern anser jag att den olaga yrkesmässiga trafiken – i vardagligt tal kallad svartåkning – är allvarlig från många synpunkter. Det handlar om passagerarnas trygghet – vi har inte några garantier för körskicklighet eller nykterhet vid ratten och inte heller för möjlighet till skadestånd vid trafikolycka. Det handlar också om allvarliga hot som riktas mot vanliga taxichaufförer och om undanhållande av skattemedel. Därför är det bra att den kommande taxipropositionen nu skärper straffen.

Jag frågade för ett år sedan dåvarande kommunikationsministern i folkpartiregeringen om åtgärder mot olaga yrkesmässig trafik och påtalade då att straffet var alldeles för lågt. Några hundra kronor i böter kan inte verka avskräckande på den som kör olagligt, för det kan den personen köra in på några timmar. Nu är t. o. m. fängelse föreslaget, och det är motiverat om inte annat visar sig vara effektivt.

Men kommunikationsministern har vid ett tillfälle på Stockholms handelskammare enligt massmedia sagt att svartåkning kan leda till att bilen skall konfiskeras, vilket statsrådet i och för sig bekräftar här. Däremot har jag inte fått något svar på frågan om hur rättssäkerheten skall kunna tryggas vid en sådan bestraffning. En bil kan ju ha ett värde mellan 500 kr. och 50 000 kr. Vissa kan därmed slippa undan ganska lindrigt och utan svårigheter skaffa sig en ny bil, medan den som har en bil för 50 000 kr. i och för sig kanske får ett effektivt straff. Däremot får inte principen effekt, om konfiskation tillämpas som straff.

Nu finns inte det här straffet föreslaget i kommande proposition, enligt vad jag har erfarit. Kommunikationsministerns svar ger inte heller anledning att tro att det har kommit in i ett senare skede. Jag tror ändå att det kan vara idé att informera de icke-socialistiska gruppledamöterna här i riksdagen innan man börjar tala om nya förslag som har betydande rättsosäkerhetsaspekter i sig. Kommunikationsministern kan väl utveckla vad han menar och vilka problem han ser för rättssäkerheten här. Rättssäkerhetsaspekterna måste ju beaktas i det här sammanhanget. Det kan vara bra att ha den debatten nu.

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om virkestrans-
porterna på tjäl-
skadade vägar*

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är riktigt att jag nämnde det här på handelskammaren, och det har också sagts att man skulle kunna förverka fordonet. Just sådana skäl som Bonnie Bernström här nämnde – det kan slå väldigt olika, beroende på hur mycket bilen är värd osv. – gör dock att frågan inte är tillräckligt klarlagd för att i varje fall jag skulle vilja ta ansvaret för att lägga fram ett sådant förslag, desto mer som jag knappast tror att riksdagen heller skulle vara beredd att acceptera det.

Vi får se framöver, om den nya lagstiftningen med hårdare straff är tillräcklig. Skulle den inte vara det, är ju förverkande – dvs. att man tar brottillhygget – en möjlighet. Men då måste vi samtidigt väga in att straffet i vissa fall kan bli mycket kännbart och i andra fall inte särskilt kännbart alls. Därför måste det kanske kombineras med någon annan åtgärd. För dagen är det alltså inte aktuellt med ett sådant straff.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! I och för sig skulle jag kunna vara nöjd med det svar som kommunikationsministern nu gav. Det ger åtminstone den bilden att han talar ett språk med handelskammaren och ett annat med oss riksdagsledamöter, och det är ju det som sägs här i riksdagen som skall vara vägledande för det arbete som bedrivs i departementen. Men jag tycker att man redan nu skulle kunna säga ifrån, att det här inte är ett bra förslag och att man inte heller skall överväga det inom departementen, eftersom det har många avigsidor och också skulle kunna vara ett prejudikat för att införa sådana straffsatser i andra sammanhang. Då skulle vi kunna få en orimlig situation när det gäller rättssäkerheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Om virkestransporterna på tjälskadade vägar

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara Bertil Jonassons (c) den 29 februari anmälda interpellation, 1979/80:157, och anförde:

Herr talman! Bertil Jonasson har frågat mig dels om jag är beredd att medverka till en sådan författningsändring att väghållarna ges möjlighet att fatta beslut om belastningen på vissa vägar vid tjällossning och tillsammans med vägmyndigheten utfärda dispenser från dessa bestämmelser, dels om jag anser det möjligt att genomföra sådana bestämmelser så att de kan gälla under årets tjällossningsperiod.

Bestämmelserna om trafikföreskrifter vid tjällossningen ändrades för ungefär två år sedan i syfte att förenkla handläggningen. Mot bakgrund av erfarenheterna av den nya ordningen har trafiksäkerhetsverket i december 1979 föreslagit vissa ändringar i bestämmelserna. Remissbehandlingen av framställningen har nyligen avslutats. Verkets förslag – som har mottagits

positivt av remissinstanserna – innebär ytterligare förenklingar, som ligger väl i linje med Bertil Jonassons förslag. Jag kommer inom kort att föreslå regeringen att ta ställning i frågan.

Med hänsyn till att tjällossningen i vissa län redan har börjat är det inte lämpligt att genomföra förändringen redan till denna säsong.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag vill först tacka kommunikationsministern för svaret.

Anledningen till interpellationen är de stora problem som kan uppstå vid virkestransporter, speciellt under tjällossningstider. I mellersta Sverige, eller närmare bestämt i Värmlands, Örebro, Kopparbergs och Gävleborgs län, lär enligt en av professor Sten Nilsson vid skogshögskolan publicerad utredning 36 % av det sekundära och 69 % av det tertiära vägnätet vara stängt för virkestransporter under tjällossningen. Det är mycket.

Givetvis måste man stänga av vägar för att de inte skall bli totalt sönderkörda. Men det finns också möjligheter att köra vid vissa tider, bl. a. efter nattfrost. När det nu i Värmland är så mycket som 150 mil av det allmänna vägnätet och 80 % av de enskilda utfartsvägarna som är stängda under tjällossningstiden, då blir det svårt. Det kan röra sig om en tid på en och en halv månad, från den 1 april fram till den 15 maj. Under den tiden är virkeslagren vid bilväg i regel störst, och vad som ytterligare komplicerar situationen är att skogsskadeinsekternas svärmningstid infaller i slutet av eller strax efter den här perioden. Då är det betydande risker för att stora insektskadorna skall uppstå på skogen. Vi har också som bekant väldigt stora skador i Värmland, mycket mer än på något annat håll.

Det är klart att det vore önskvärt om dessa vägar kunde förbättras så att man hade mycket längre tid att köra på i vanlig ordning. Men det kostar ju stora pengar, och därför måste man utnyttja de möjligheter som ändå kan finnas i den här situationen för att försöka klara av det hela på bästa sätt.

En sådan möjlighet är att man kör, som vi säger, på nattfrost. Det kan vara varmt på dagarna, så att vägarna löses upp, men på natten blir det kallt; det lösa lagret fryser då till, och det kan finnas möjligheter att köra på det – mycket goda möjligheter för resten. Men avstängningsreglerna och besluten i samband därmed skapar svårigheter, och här behövs det stor smidighet. Väghållaren bör kunna få rätt att ge dispenser på lämpligt sätt.

Trafiksäkerhetsverket har i december 1979 föreslagit vissa ändringar i trafikföreskrifterna, meddelar kommunikationsministern, och det är bra att det kan bli sådana. Jag finner av kommunikationsministerns svar att han är positiv också till den större smidighet som jag här har efterlyst. Han säger även att regeringen snart skall ta ställning till dessa frågor men att det inte lär bli möjligt att genomföra en förändring redan till denna vår. Jag måste säga att det är beklagligt om det inte går.

Om det nu är regeringen som skall bestämma i de här frågorna – vilket jag utgår från med tanke på svaret – vill jag ändå vädja till kommunikationsministern om en snabb positiv behandling av saken. Det är så förfärligt stora

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

*Om virkestrans-
porterna på tjäl-
skadade vägar*

pengar som står på spel när det gäller virket. Industrin väntar också och vill ha mer råvara – vi känner till den diskussion som pågår där. Dessutom riskerar vi att inte kunna komma till rätta med skadeinspekterna. Därför är det kolossalt bråttom i det här fallet med smidigare beslut i dispensfrågan. Om det nu ändå inte skulle gå vill jag till sist, herr talman, med hänsyn till kommunikationsministerns allmänt positiva inställning till dessa frågor ha sagt, att jag utgår ifrån att möjligheter skall finnas till lokala uppgörelser, dispenser o. d. och att detta inte skall medföra olägenheten att vägarna måste stängas av helt, utan att det skall kunna ske enligt tidigare system. Jag utgår trots allt från detta, men hemställer ändå om att man gör allt man kan för att försöka få ett beslut redan nu för innevarande vår. Jag tackar än en gång för svaret.

Kommunikationsministern ULF ADELSSOHN:

Herr talman! När jag nu funderar litet på saken måste jag säga att det ligger rätt mycket i vad Bertil Jonasson säger. Jag kan inte svara för att vad jag nu säger är hållbart i detalj. I och för sig är det riktigt att tjällossningen har börjat i vissa delar av landet, men givetvis inte i alla. Därför borde man kunna tänka sig att i år införa de nya reglerna i de län där tjällossningen inte börjat. Jag skall i morgon bittida höra efter om det finns en möjlighet att fatta ett beslut så snabbt att man kan göra på detta sätt.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag känner inte till vad alla bestämmelser i fråga om de här förslagen innefattar. Men om det fanns en möjlighet att göra en utbrytning i vissa avseenden innebärande att man kan klara det som kommunikationsministern här är inne på, vore det väldigt bra. Det är i högsta grad önskvärt med ett sådant beslut. Åtskilliga miljoner kan på det sättet kanske räddas. Jag är mycket tacksam för att kommunikationsministern, som jag uppfattar det, kommer att göra sitt yttersta för att detta skall bli möjligt. Jag hoppas verkligen det med tanke på ekonomin och jobben och mycket annat. Jag tackar än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1979/80:108 till skatteutskottet

1979/80:118 till utbildningsutskottet

1979/80:127 och 129 till arbetsmarknadsutskottet

1979/80:137 till skatteutskottet

§ 17 Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1979/80:1917 till jordbruksutskottet

1979/80:1918 till socialförsäkringsutskottet

§ 18 Föredrogs men bordlades åter

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1979/80:12 och 13

Civilutskottets betänkanden 1979/80:16 och 18

Nr 108

Tisdagen den
25 mars 1980

---

§ 19 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppföres bland två gånger bordlagda ärenden dels socialutskottets betänkanden 31 och 28-30 främst i nu angiven ordning, dels jordbruksutskottets betänkande 29 närmast efter skatteutskottets betänkande 30 och dels utrikesutskottets betänkande 18 närmast efter lagutskottets betänkande 26.

§ 20 Anmäldes och bordlades

Skrivelse och propositionerna

1979/80:95 med redogörelse för verksamheten i Offentliga sektorns särskilda nämnd

1979/80:123 om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionärrelse

1979/80:132 om ändring i upphovsrättslagen (1960:729), m. m.

1979/80:155 om lag om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

§ 21 Anmäldes och bordlades

Motionerna

1979/80:1919 av *Lahja Exner* med anledning av proposition 1979/80:70 om ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Finland

1979/80:1920 av *Curt Boström m. fl.*

1979/80:1921 av *Per Petersson m. fl.*

med anledning av propositionen 1979/80:86 om taxering av industribyggnader

1979/80:1922 av *Olof Palme m. fl.*

1979/80:1923 av *Gabriel Romanus*

1979/80:1924 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1979/80:90 om kommunalekonomiska frågor inför år 1981

1979/80:1925 av *Svante Lündkvist m. fl.* med anledning av proposition 1979/80:91 om statligt stöd till åtgärder för en ändrad vattenhushållning i Hjälmarens

1979/80:1926 av *Allan Ekström m. fl.*

1979/80:1927 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1979/80:96 med förslag till ny utlänningslag, m. m.

1979/80:1928 av *Stig Alemyr m. fl.*

1979/80:1929 av *Kurt Hugosson och Arne Gadd*

1979/80:1930 av *Ingrid Sundberg och Olle Aulin*

med anledning av proposition 1979/80:104 om vissa högskoleadministrativa frågor

1979/80:1931 av *Roland Brännström* med anledning av proposition

1979/80:110 om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå

1979/80:1932 av *Lars Werner m. fl.* med anledning av proposition

1979/80:114 om verksamheten vid allmänna reklamationsnämnden

1979/80:1933 av *Frida Berglund m. fl.*

1979/80:1934 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1979/80:116 om åtgärder för att förbättra kontinuiteten i hälso- och sjukvården m. m.

§ 22 Anmäldes och bordlades

Justitieutskottets betänkanden

1979/80:27 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till domstolsväsendet m. m. jämte motioner

1979/80:28 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till Svensk författningssamling m. m.

1979/80:29 med anledning av motion om översyn av ansvaret för offentliga funktionärer

1979/80:30 med anledning av propositionen 1979/80:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt gäller anslag till domstolsväsendet m. m.

1979/80:32 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till justitiekanslern m. fl. myndigheter

1979/80:33 med anledning av propositionen 1979/80:78 med förslag till lag om skyldighet för utländska kårande att ställa säkerhet för rättegångskostnader, m. m., jämte motion

Trafikutskottets betänkande

1979/80:9 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till Vägväsendet och Trafiksäkerhet jämte motioner

Näringsutskottets betänkanden

1979/80:33 med anledning av propositionen 1979/80:100 i vad avser statens provningsanstalt jämte motioner

1979/80:34 med anledning av propositionen 1979/80:100 i vad avser vissa anslag inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

§ 23 Meddelande om frågor

*Meddelande om
frågor*

Meddelades att följande frågor framstälts

den 24 mars

1979/80:397 av *Georg Andersson* (s) till statsrådet Olof Johansson om förhandlingarna rörande den s. k. OMUS-reformen:

Enligt uppgift skiljs i dag parterna åt i förhandlingarna om OMUS-reformens konsekvenser för den högre musikutbildningen. Dessa har ägt rum sedan sommaren 1978, dvs. kort efter det att riksdagen fattade beslut om en förändrad högre musikutbildning. Utan ett avtal äventyras hela reformen.

Arbetstagarparten begär nu att regeringen tillkallar en förlikningsman, vilket är helt unikt i fråga om en förhandling som grundas på organisationsförändringar under löpande avtalsperiod.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Olof Johansson om regeringen avser att tillkalla en förlikningsman i enlighet med arbetstägarnas önskemål.

den 25 mars

1979/80:398 av *Nils Hjorth* (s) till statsministern om kärnkraftsreaktorsprogrammet:

Folkomröstningen gav ett klart godkännande för ett energiprogram om användande av tolv kärnkraftsreaktorer under 25 år. Efter valet har från ledande centerpartister uttalats att tolvreaktorsprogrammet inte skall fullföljas. Det är oroväckande då alla partier, även centern, sagt sig vilja respektera folkmeningens utslag i denna fråga.

Mot den bakgrunden vill jag fråga statsministern:

Är statsministern beredd medverka till att bygga färdigt och ta i drift de tolv reaktorer som en majoritet av svenska folket i val sagt ja till?

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 17.25.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert